

KAŞ-KEKOVA DENİZ KORUMA ALANI
İÇİN İŞBİRLİĞİ YAPIYORUZ.
WORKING TOGETHER FOR KAŞ-KEKOVA
MARINE PROTECTED AREA

KAŞ-KEKOVA ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİ
DENİZEL YÖNETİM PLANI
2014 - 2017

ÖNSÖZ

Türkiye'nin sahip olduğu yaklaşık 8 bin 500 km'lik kıyı şeridinde sayıları 3 bini aşkın bitki ve hayvan türü yaşamaktadır. Bununla birlikte, insan nüfusundaki artış, coğrafi dağılımlarındaki değişim ve beraberinde getirdiği habitat bozulması ve avcılık baskısı, ülkemizde denizel alanların karşı karşıya olduğu önemli tehditlerdir.

Kara sularımızın yaklaşık yüzde 4'ü yasal koruma statüsü altındadır. Denizel biyolojik çeşitliliğimizin korunabilmesi için önerilen uzun vadeli çözüm; biyolojik çeşitliliği korurken aynı zamanda alanın sunduğu ekolojik hizmetlerin sürdürülebilirliğini güvence altına alacak etkin yönetilen koruma alanlarından oluşan bir **Deniz ve Kıyı Koruma Alanı (DKKA)** ağıdır.

Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü ve WWF - Türkiye olarak 2009 yılında yola çıktığımızda amacımız, sualtı zenginliği açısından ülkemizin en önemli alanlarından biri olan Kaş ve çevresindeki denizel biyolojik çeşitliliğin devamlılığı için Kaş-Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi Denizel Yönetim Planı'nın hazırlanması ve uygulanmasına başlanmasıydı. İlgili kurum ve kuruluşların yanı sıra balıkçılarından turizmciğine tüm yerel paydaşlarla pek çok kez bir araya gelerek hep birlikte, Kaş-Kekova Bölgesi'nin geleceğini etkileyecek kararları içeren Yönetim Planı'nı hazırladık. Güney MedPAN projeleri kapsamında Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü koordinasyonunda, merkezi ve yerel yönetimler işbirliğiyle WWF-Türkiye tarafından yürütülen bu uluslararası proje ile hazırlanan Denizel Yönetim Planı hedeflerinin hayata geçtiğini görmekte en büyük dileğimiz.

Tüm paydaşlardan beklentimiz büyük emekler ve mali kaynaklar seferber edilerek hazırlanan bu planın uygulanmasında, proje boyunca göstermiş oldukları ilgi ve desteği bundan sonraki süreçte de göstermeleri ve uygulamaların takipçisi olmaya devam etmeleridir. Hazırlanış ve uygulanışındaki katılımcı süreçler açısından ülkemizdeki yenilikçi yaklaşımların ilk örneklerden biri olan Kaş-Kekova Deniz Koruma Alanı Denizel Yönetim Planı'nın diğer deniz alanlarımız için de ilham verici olması dileğiyle.

Osman İyimaya

Genel Müdür

T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü

YAYIN KÜNYESİ

Bu plan Ekim 2009-Nisan 2013 tarihleri arasında T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü işbirliğiyle düzenlenen yerel, teknik ve üst düzey yönlendirme komiteleri ve paydaş toplantıları sonucu değerlendirmeler ve yasal düzenlemeler ışığında hazırlanmıştır.

Yayına Hazırlayanlar:

Arturo Lopez Ornat, Sezer Göktan, Sedat Kalem, Umut Tural, Nilay Akça, Nilüfer Araç, Ayşe Oruç. WWF-Türkiye, İstanbul

Düzeltili: Nilay Dirim

Orfoz Görseli: Şima Kavacık

Fotoğraflar: Naturablue Paragliding, Nilay Akça, Nilüfer Araç, Turan Holland, Burak Karacık, Ünsal Karhan, Ayşe Oruç, Tolga Ünsün, Hasan Yokeş

Bu plan, Kaş-Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi Denizel Yönetim Planı ve Uygulaması Güney MedPAN Türkiye Pilot Projesi, 2009-2013 kapsamında hazırlanmıştır.

Bu proje, Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü (Mülga Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı), WWF - Türkiye ve WWF Akdeniz Program Ofisi (WWF MedPO) işbirliğiyle yürütülmekte ve MedPAN, GEF, EU, MAVTA, UNEP/MAP ve Garanti Bankası tarafından desteklenmektedir.

PROJE EKİBİ

Nilay Akça, Nilüfer Araç, Arzu Balkuv, Berivan Dural, Sedat Kalem, Ayşe Oruç, Umut Tural, Tuğba Uğur, Ece Ünver (WWF - Türkiye)
Sezer Göktaş, Arturo Lopez Ornat (Planlama Danışmanı)
M.Baki Yokeş (Bilim Danışmanı, Haliç Üniversitesi), Volkan Demir (GIS Danışmanı, İstanbul Üniversitesi)
Güner Ergün, Emrah Manap (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü)

YEREL KOMİTE:

Antalya Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü Tabiat Varlıklarını Koruma Şube

Müdürlüğü: Nuray Erdoğan, Selahattin Eriç, Burak Şahin, Sadık Tokuçoğlu, Seçil Tokuçoğlu

Kaş Kaymakamlığı: Selami Kapankaya

Demre Kaymakamlığı: Yusuf İzzet Karaman

Kaş Belediyesi: Abdullah Gültekin, Mehmet Öztürk

Sahil Güvenlik Antalya Grup Komutanlığı: Evrim Erdemir, Mustafa Gümüşşigne, Erkan İğdeli

Uçağız Köyü Muhtarlığı: Salih Çan

Çevreli Köyü Muhtarlığı: Mustafa Dalkara

Kapaklı Köyü Muhtarlığı: Şahin Güdek

Kaş İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü: Adem Aydın, Gökhan Göktaş, Murat Kara

Demre İlçe Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü: Durmuş Kılıç

Kaş Turizm Danışma Müdürlüğü: Mustafa Aydın

Kaş Su Ürünleri Kooperatifi: Ramazan Bayram, Osman Doğan

Kaş Denizciler Derneği: Eser Muslu

Kaş Sualtı Derneği (KASAD): Murat Draman, Yusuf Ziya Şulekoğlu

Kaş Turizm Tanıtma Derneği: Mustafa Eriş, Can Kahvecioğlu, Munise Ozan

TEKNİK KOMİTE

T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü:

Melih Altınel, Prof. Dr. Zafer Ayvaz, Prof. Dr. Ahmet Balcı, Ahmet Çömlekçi, Güner Ergün, Ahmet Eryiğit, Emrah Manap, Sibel Meriç, Kübra Aygöl Uçaçan, Hatice Üncü, Merve Yazar

T.C. Antalya Valiliği İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü: Aydın Temiz

T.C. Sahil Güvenlik Komutanlığı: Zerin U. Ölmez, Fatik Ünsal

T.C. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü:

Hamdi Arpa, Filiz Eker, Cihan Toslak

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı: Mahşeker Yıldırım

T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı: Ömer Öztürk

T.C. Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Deniz ve İç Sular Genel Müdürlüğü:

Abdülgafur Belik, Hasan Yılmaz

UNDP - Türkiye: Harun Güçlüsoy

Sualtı Araştırmaları Derneği (SAD): Gökhan Kaboğlu, Cem Orkun Kıracı

ÜST DÜZEY YÖNLENDİRME KOMİTESİ

T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü:

Osman İyimaya

T.C. Sahil Güvenlik Komutanlığı: Olcay Uysal

T.C. Antalya Valiliği: Turan Eren, Hakkı Loğoğlu, Recep Yüksel

T.C. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü:

Altuğ Atalay, Turgay Türkyılmaz

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Yatırım ve İşletmeler Genel Müdürlüğü: Saadet Öncül

T.C. Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Deniz ve İç Sular Genel Müdürlüğü:

Ömer Tıktık

KISALTMALAR

AB	Avrupa Birliği
AÖKA	Akdeniz Açısından Önemli Olan Özel Koruma Alanları
DKA	Deniz Koruma Alanı
IUCN	Uluslararası Dünya Doğayı Koruma Birliği
MedPAN	Akdeniz'de Deniz ve Kıyı Koruma Alanları Ağı
NOAA	ABD Ulusal Okyanus ve Atmosfer İdaresi
ÖÇKB	Özel Çevre Koruma Bölgesi
ÖÇKKB	Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı
TVKGM	Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü
SAP BIO	Akdeniz'deki Biyolojik Çeşitliliğin Korunması için Stratejik Eylem Programı
SPAMI LIST	Akdeniz'de Önemli Özel Çevre Koruma Bölgeleri Uluslararası Listesi
RAC / SPA	Özel Çevre Koruma Bölgeleri için Bölgesel Eylem Merkezi
UNDP/GEF	Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı Küresel Çevre Fonu
UNEP	Birleşmiş Milletler Çevre Programı
WWF	Dünya Doğal Hayatı Koruma Vakfı
WWF MedPO	WWF Akdeniz Program Ofisi
WWF-Türkiye	Doğal Hayatı Koruma Vakfı

DENİZ KORUMA ALANLARI İLE İLGİLİ SÖZLEŞMELER ve AĞLAR

Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi (BÇS)

Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi, Aralık 1993'te yürürlüğe giren ve biyolojik çeşitliliğin korunmasında (biyolojik üretim dahil), biyolojik kaynakların sürdürülebilir kullanımında ve biyolojik çeşitliliğin kullanımından sağlanan yararların paylaşımında bir çerçeve anlaşması niteliğindedir. Sözleşme, Deniz Koruma Alanları (DKA)'nın tespit edilmesini ve deniz ortamlarının korunması için gereken desteği sağlamaktadır. Bu sözleşmeye taraf ülkeler, ulusal biyolojik çeşitlilik stratejilerinin gelişimi, önemli biyolojik çeşitlilik bileşenlerinin tanımlanması ve izlenmesi, biyolojik çeşitliliği korumak için koruma alanı sistemlerinin tespit edilmesi ve komşu koruma alanlarının, tahrip olmuş ekosistemlerin sürdürülebilir gelişimini sağlamaya yönelik uygulamalarda bulunmayı taahhüt ederler. 1995 yılında Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi'ne taraf ülkeler, "Jakarta Mandate" kararını onaylayarak Deniz ve Kıyı Koruma Alanlarını, beş eylem temasından biri olarak tanımlamışlardır.

Akdeniz'deki Deniz Ortamlarının ve Kıyı Bölgelerinin Korunması Sözleşmesi (Barselona Sözleşmesi)

Sözleşme, Temmuz 1995'de Barselona'da, Akdeniz'de Özel Koruma Alanları ve Biyolojik Çeşitlilik Hakkında Protokol'ü (SPA Protokolü) de kapsayarak yeniden güncellenmiştir. Sözleşme tarafları, sürdürülebilir bir şekilde yönetilecek koruma alanları tespit edeceklerine dair karar alıp bu kararı ilan etmişlerdir. SPA Protokolü, Akdeniz bölgesindeki koruma amaçları için en özel uluslararası araçtır. Bu protokol, kıyı ve deniz alanlarını özellikle mercek altına alır. SPA Protokolü altında 140'dan fazla Deniz ve Kıyı Koruma Alanı, 19 Akdeniz ülkesi tarafından tanınmıştır. Bu protokol için yapılan eylem planı, Tunus'taki Özel Koruma Alanları / Bölgesel Faaliyet Merkezi (RAC/SPA) tarafından hayata geçirilmiştir. Özel Koruma Alanlarının sayısı ve kapsamı, ülkelere göre farklılık göstermektedir (İspanya'da 29, İtalya'da 15, Fransa ve Türkiye'de 12, Hırvatistan'da 11, Yunanistan'da 9, İsrail'de 7, Tunus'ta 5, Cezayir'de 4 ve diğer birçok ülkede 3 veya daha az sayıda bulunmaktadır). Açık denizde ilk kez 90 km²'lik Akdeniz Açısından Önemli Olan Özel Koruma Alanları (Fransa, İtalya ve Monako arasında) Ligurya Denizi'nde, balıkçılığı ve habitat durumuna etkilerini düzenleyerek ve teknelerden kaynaklanan etki hakkında farkındalığı artırarak, Akdeniz'deki yunus ve balina popülasyonlarını korumak amacı ile kurulmuştur. 2006 yılında 16 AÖKA listelenmiştir.

UNESCO Dünya Mirası Sözleşmesi

Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşme, 1975 yılında yürürlüğe girmiştir. Bölgeler, hükümetler tarafından belirlenmiştir ve sonrasında Dünya Mirası Komitesi tarafından kabul edilmişlerdir. Kabul edilen bölgeler Dünya Mirası Listesi'ne doğal, kültürel veya hem doğal hem de kültürel bölgeler olarak kaydedilmiştir. Sözleşme, "Tehlike Altındaki Dünya Mirası Listesi"ne eklenebilecek şekilde; listelenen bölgelerin maruz kaldığı hasarın önlenmesi konusunda güçlü bir kaldıraç olduğunu ortaya koymuştur.

UNESCO Biyosfer Rezervleri

Biyosfer rezervlerinin üç işlevi, çoklu kullanımlı DKA içeriği ile oldukça benzerdir. Bunlar; koruma, ekolojik ve kültürel olarak sürdürülebilir gelişme ve bölgelerin, işletmelerin araştırma, izleme, deney ve eğitim faaliyetlerine destek sağlamasıdır.

Biyosfer rezervleri, birbiriyle ilgili üç bölge altında toplanır:

- a) Minimum insan faaliyetinin olduğu ve uzun süreli koruma için yasal olarak kurulabilen çekirdek bölge,
- b) Çekirdek bölgeyi korumak için etkinliklerin düzenlendiği tampon bölge. Bu bölge, ekonomik olarak uygun şekilde, büyük ekosistemlerin doğal kaynaklarının sürdürülebilir kullanımlarını geliştirecek yaklaşımlar için araştırma bölgesi,
- c) Sınırları sabit olmayan dış geçiş bölgesi ya da işbirliği bölgesi. Bu bölge, yerel halk, koruma birimleri, bilim insanları, kültürel gruplar, özel kurumlar ve diğer paydaşların birlikte çalışmaya karar vermeleri gereken kısımdır. Biyosfer rezervlerinin hedeflerinin planı, deniz ortamları için uygundur. Ancak, bazı Deniz Koruma Alanları biosfer rezervi olarak kurulmaktadır ve denizel biyosfer rezervleri için rehberliğe ihtiyaç duyulmaktadır.

Ramsar veya Sulak Alan Sözleşmesi

Sözleşme, başlangıçta sulak alanlarda su kuşlarının göçünü mercek altına almasına rağmen, günümüzde sulak alanların tüm fonksiyonları ve değerlerini, bu alanlardaki bütünleşmiş yaklaşımların ihtiyaçlarını dikkate almaktadır. Tanımlanmış Ramsar Alanlarının yüzde 48'i kıyısız ve dolayısıyla denizel bileşenleri barındırmaktadır. Sözleşme Taraflarının Konferansı'nda, güncel olarak Ramsar Listesi altında sunulmuş sulak alan tipleri için, mercan resiflerini, diğer omurgasız formasyonlarını, subasar ormanlarını ve deniz çayırı yataklarını içeren yeni alan tanımlamalarına ülkeleri öncelik vermeleri konusu dile getirilmiştir.

(Lopez Ornat, A. (Editor), 2006).

Uluslararası Korunan Alan Ağları

Teknik olarak belirtilen IUCN kategorilerine göre yapılan sınıflandırmaya ek olarak, birçok Deniz Koruma Alanı, Biyosfer Rezervi, Ramsar Alanı, Dünya Mirası Alanları, Özel Koruma Alanı veya Akdeniz Açısından Önemli Olan Özel Koruma Alanları gibi uluslararası isimlendirmelere sahiptirler.

Natura 2000 Ağı

Natura 2000, AB kapsamında, önemli 200 habitat tipi ve 700 bitki ve hayvan türünü tanımlayan 1992 yılında kurulmuş Habitat Direktifi altında doğa koruma alanları için bir ağıdır. Natura 2000'e üye ülkeler, Özel Koruma Bölgeleri'ni tanımlamışlardır. Deniz habitatları ve türleri, karasal türler gibi Habitat Direktifi'nin eklerinde detaylı bir şekilde sunulmamıştır (O'Brian ve Martin, 2001). Natura 2000'in, özellikle geniş yayımlı türler ve bölgelerin sınırlarını belirlemekle ilgili konulardan dolayı deniz ortamında uygulanmasının zorlukları fark edilmiştir. Genel olarak, şimdiye kadar, birçoğu küçük sayılabilecek, az sayıda denizel (kıyısız değil) bölge seçilmiştir.

YÖNETİCİ ÖZETİ

Dünya denizlerinin yüzde 1'inden azını oluşturan Akdeniz Havzası, sahip olduğu zengin tür çeşitliliği ile bilinen tüm deniz canlılarının yüzde 6'sına ev sahipliği yapmaktadır. Bu türlerin yaklaşık yüzde 29'u endemiktir. Akdeniz Havzası'nın bir parçası olan Türkiye denizleri de zengin biyolojik çeşitliliği ile dikkat çekicidir. Ancak bu büyük zenginlik; kirlilik, doğal yaşam alanlarının kaybı, aşırı ve yasadışı balıkçılık, yabancı türler, iklim değişikliği gibi birçok nedenle tehdit altındadır. Denizlerde oluşturulan koruma alanları; hassas alanların, nesli tehlike altındaki türlerin ve biyolojik çeşitliliğin korunması; balıkçılık sahalarının verimliliğinin artması, kontrollü avcılık yapılması ve denizel alanda yapılan tüm faaliyetlerin sürdürülebilirliğinin sağlanması için önemli bir araçtır.

Kaş-Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi (ÖÇKB) denizel alanı, sahip olduğu 1.000'den fazla denizel tür ile Doğu Akdeniz'in en zengin alanlarından biridir. Alan aynı zamanda orfoz, lahoz ve fangri gibi ekonomik açıdan değerli balık türlerinin yavrulama, beslenme ve toplanma alanlarına sahip olması bakımından önemlidir. Kaş-Kekova ÖÇKB deniz alanının sahip olduğu zengin doğal değerler, bölgede yürütülen ekonomik faaliyetlerin sürdürülebilirliği için büyük önem taşımaktadır. Dalış, doğa ve tekne turizmi ile yerel balıkçılık bölgenin temel ekonomik faaliyetlerini oluşturmaktadır. Bu faaliyetlerin uzun dönemde devamlılığı, denizel alanın koruma ve kullanma dengesini oluşturacak yönetim planlaması ile izleme ve denetimi içine alan yönetim modelinin hayata geçirilmesine bağlıdır.

Kaş-Kekova ÖÇKB Denizel Yönetim Planı sürecinde sosyoekonomik, denizel bilimsel araştırmalar ve Ölüdeniz Alanı Taşıma Kapasitesi'nin belirlenmesi araştırmaları tamamlanmış, Kaş-Kekova bölgesinin değerleri (sualtı kaynakları, doğal, tarihi ve arkeolojik) ortaya konulmuştur. Bununla birlikte, bölgedeki riskler ve sorunlar tüm paydaşlarla ortak belirlenmiş, ortak çözümler geliştirilmiş ve alınması gereken önlemler belirlenmiştir. Yönetim planına dahil edilen bulgularla zonlama haritası çıkarılmıştır. Bu bilgiler, uygulama hedeflerinin belirlenmesine veri sağlamıştır. Bilimsel araştırmalarla birlikte, alan yönetimi alternatiflerini ve yararlı stratejileri açıklayan bir coğrafi bilgi sistemi desteğiyle denizde mekânsal planlamayı öneren yönetim hedefleri, paydaşların katılımıyla belirlenmiş; dalış turizmi, tur tekneleri, yerel balıkçılık faaliyetleri gibi alan kullanımlarının belirlendiği alan çalışmaları ve yasal değerlendirmeler tamamlanmıştır. Uygulama hedeflerinin öncelikleri ve sorumlu / danışılacak kurumlar belirlenmiş, yönetim planı sürecine kurumsal destek sağlayan Yerel, Teknik ve Üst Düzey Yönlendirme Komiteleri kurulmuştur.

Yönetim planlaması süreci sonunda; alanın vizyonu, ideal hedefleri, uygulama hedefleri ve faaliyetlerinin tanımlandığı beş yıllık eylem planı hazırlanmıştır.

Kaş-Kekova ÖÇKB Denizel Yönetim Planı'nın vizyonu: "2031 yılında Kaş-Kekova ÖÇKB, doğal kaynakları ve tarihi mirası ile korunan, ekolojik değerler üzerindeki ekonomik ve sosyal faaliyetlerin etkilerinin göz önüne alındığı, ilgili tarafların işbirliği ile deniz ve kıyı alanları için bütüncül bir yönetim planı takip edilerek, Akdeniz Havzası'na örnek olarak gösterilebilmelidir" şeklinde tanımlanmıştır.

KAŞ-KEKOVA ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİ DENİZEL YÖNETİM PLANI 2014-2017

Tanımlanan vizyona ulaşmak için dört İdeal Hedef belirlenmiştir:

1. İdeal Hedef: Kaş-Kekova ÖÇKB'de deniz ve kıyı ekosistemini olumsuz etkileyen sıvı ve katı atık kirliliğinin beş yıl sonunda en aza indirilmesi.

Bu hedef altında, bölgedeki altyapı eksikliklerinin tamamlanmasını amaçlayan yedi faaliyet yer almaktadır. Bu kapsamda Çukurbağ Yarımadası kanalizasyon sorunu, Kaş Balıkçı Barınağı'nın tekne bakım ve onarım yeri olarak kullanılması, Kekova sıvı atık toplama ve bertaraf sistemi, Kaş mevcut atık su tesisinin güncel durum değerlendirmesi ile ilgili faaliyetler tanımlanmıştır.

2. İdeal Hedef: Kaş-Kekova ÖÇKB kıyı ve deniz habitatlarının beş yıl sonunda sağlıklı hale getirilmesi.

Bu hedefin altındaki iki uygulama hedefi, biyolojik çeşitlilik izleme ve deniz çayırlarının korunması için şamandıra sisteminin geliştirilmesini öngören yedi faaliyeti kapsamaktadır. Buna göre bayrak balık türlerinin, balıkçılığa kapalı alanlarda türlerin, biyolojik çeşitliliğin ve deniz çayırlarının dağılımının izlenmesi; alanda şamandıra sisteminin kurulması ve işletilmesi ile ilgili faaliyetlerin gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır.

3. İdeal Hedef: Kaş-Kekova ÖÇKB koruma önceliği ve sürdürülebilir gelişimi sağlanması.

Bu hedefin altındaki iki uygulama hedefi, alanda farkındalığın artırılması ve koruma-kullanma esaslarının uygulanmasını öngören 13 faaliyeti kapsamaktadır. Bu faaliyetler, kullanıcıların mekânsal koruma-kullanma esasları konusunda bilgilendirilmesinin sağlanması, belediye ve kamu çalışanlarına yönelik farkındalık oluşturma çalışmaları, yasal olarak alanda denetim yapacak olan personelin eğitimi, alanın sosyoekonomik yapısının izlenmesi, mekânsal kullanımları içeren koruma-kullanma kararlarının çevre düzeni planlarına işlenmesi, alan kullanıcılarını izleme sisteminin kurulması, dalış ve balıkçılıkla ilgili belirlenen esasların uygulanmasının sağlanması olarak tanımlanmıştır.

4. İdeal Hedef: Kaş-Kekova ÖÇKB'nin katılımcı şekilde ve tek elden yönetiminin sağlanması.

Bu hedefin altında, alan yönetim biriminin kurulması, alanda denetim mekanizmasının güçlendirilmesi ve ihbar mekanizmasının kurularak izlenmesini öngören üç faaliyet yer almaktadır.

Sonuç olarak, Kaş-Kekova ÖÇKB Denizel Yönetim Planı uygulama hedef ve faaliyetleri, bölgenin doğal, kültürel ve sosyoekonomik değerlerini koruyarak kullanmayı öngörmektedir. Belirlenen faaliyetlerin izlenmesi ve planın gerekli durumlarda revizyonunun gerçekleştirilmesi için uygulamalardan sorumlu kurum ve kuruluşlar tarafından ilgili faaliyetlerin hayata geçirilmesi gerekmektedir. Alanın yakın gelecekte etkin yönetilen ve kaynak değerlerinin sürdürülebilir şekilde kullanıldığı bir korunan alan olarak Akdeniz Deniz Koruma Alanları Ağı'nda yer alması için öncelikle yerel bir yönetim biriminin oluşturulmasına ihtiyaç vardır. Kaş-Kekova ÖÇKB Denizel Yönetim Planı, alanın kültürel, tarihsel ve ekolojik değerlerinin bütüncül ve katılımcı yaklaşımla etkili yönetimi ve sürdürülebilirliği için karar vericilere, yöneticilere ve paydaşlara destek olmayı amaçlamaktadır.

İÇİNDEKİLER

	SAYFA
ÖNSÖZ	i
YAYIN KÜNYESİ	ii
PROJE EKİBİ	iii
YEREL KOMİTE	iii
TEKNİK KOMİTE	iv
ÜST DÜZEY KOMİTE	iv
KISALTMALAR	v
DENİZ KORUMA ALANLARI İLE İLGİLİ SÖZLEŞMELER VE AĞLAR	vi
YÖNETİCİ ÖZETİ	viii
1. GİRİŞ	1
1.1. Deniz Koruma Alanının Önemi ve Rolü	2
1.2. Yasal Arka Plan	3
2. KAŞ-KEKOVA ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİ	
DENİZEL YÖNETİM PLANI VE UYGULAMASI	4
2.1. Güney MedPAN Türkiye Pilot Projesi	4
2.2. Kurumsal Destek	5
2.3. Proje Alanı ve Önemi	5
2.4. Yönetim Planının Hedefleri	6
2.5. Yöntem	7
2.5.1. Üst Düzey Yönlendirme Komitesi	8
2.5.2. Teknik Komite	9
2.5.3. Yerel Komite	10
3. ALANIN TANIMI VE DEĞERLERİ	11
3.1. Kültürel Değerler	11
3.2. Sosyoekonomik Özellikler ve Mevcut Kullanımlar	12
3.2.1. Nüfus	12
3.2.2. Ekonomik Faaliyetler	12
3.2.2.1. Balıkçılık	13
3.2.2.2. Dalış Turizmi	15
3.2.2.3. Tekne Turizmi	16
3.3. Doğal Değerler	17
3.3.1. Bölgenin Fiziksel Özellikleri	17
3.3.2. Denizel Biyolojik Çeşitlilik ve Habitatlar	18
3.4. Değerlerin Önceliklendirilmesi	19
3.5. Korumaya İlişkin Sorunlar	19
3.5.1. Kirlilik	19
3.5.1.1. Karasal Atık Su Kirliliği	19
3.5.1.2. Tekne Kaynaklı Atık Kirliliği	20
3.5.1.3. Tekne Bakım ve Onarım Kaynaklı Kirlilik	22
3.5.2. Balıkçılık	23
3.5.3. Tekne Turizmi	24
3.5.4. Yapılaşma	24
3.5.5. Dalış Aktiviteleri	25
3.5.6. Yabancı Türler	26
4. DEĞERLENDİRME	27
4.1. Kaş-Kekova ÖÇKB Vizyonu	27
5. ZONLAMA	29
6. 5 YILLIK EYLEM PLANI	31
KAYNAKLAR	43

HARİTALAR

	SAYFA
Harita 1. Akdeniz Havzası'ndaki deniz ve kıyı koruma alanları (WWF, IUCN, MedPAN, 2007'den uyarlanmıştır)	2
Harita 2. Kaş-Kekova ÖÇKBölgesi sınırları	6
Harita 3. Doğal deniz kaynakları kullanımını ana noktaları	13
Harita 4. Kaş dip yapısı	18
Harita 5. Kaş-Kekova ÖÇKB dalış kuralları önerisi	30

TABLolar

Tablo 1. Kaş-Kekova ÖÇK Bölgesi ile Kaş ve Demre İlçelerinin yıllara göre nüfus dağılımı	12
--	----

FOTOĞRAFLAR

Fotoğraf 1. Proje açılış toplantısı	3
Fotoğraf 2. Kaş'ta gerçekleştirilen Deniz Koruma Alanı yönetim planlaması kapasite geliştirme çalıştay	4
Fotoğraf 3. Proje paydaş hedef grup toplantıları	7
Fotoğraf 4. Teknik komite toplantısı	8
Fotoğraf 5. Alt proje çıktılarının paylaşımı	9
Fotoğraf 6. Kaş-Kekova ÖÇKB'de görülen papaz balığı sürüsü	9
Fotoğraf 7. Yerel komite toplantısı	10
Fotoğraf 8. Kekova Limanı'nın görünümü	11
Fotoğraf 9. Kaş'ta küçük ölçekli balıkçılık	14
Fotoğraf 10. Kaş Limanı'ndan çıkan dalış tekneleri	15
Fotoğraf 11. Pilot şamandıra uygulaması	16
Fotoğraf 12. Kekova'da bakir bir koy	17
Fotoğraf 13. Kaş-Kekova ÖÇKB'de görülen <i>Pinna nobilis</i> öbeği	18
Fotoğraf 14. Kaş Limanı'nın havadan görüntüsü	22
Fotoğraf 15. Kekova'yı ziyaret eden yelkenliler	22
Fotoğraf 16. Nesli tehlike altında olan orfoz	23
Fotoğraf 17. Tekne demirleme faaliyetleri	24
Fotoğraf 18. Kaş'ta 2011'de açılan marina	24
Fotoğraf 19. Dalgıç ve deniz çayırları	25
Fotoğraf 20. Demirleme faaliyetlerinin deniz çayırlarına etkisi	25
Fotoğraf 21. Yabancı türlerin balıkçılığa etkisi	26

EKLER

Ek 1. Kaş-Kekova ÖÇKB 1/25.000'lik Çevre Düzeni Planı	45
Ek 2. Kaş-Kekova Deniz Koruma Alanı Zonlama Haritası	47

1. GİRİŞ

Kaş-Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi (ÖÇKB) Denizel Yönetim Planı, bölgenin deniz alanını etkileyen uzun vadeli kararlar için bir çerçeve sağlamak amacıyla hazırlanmıştır. Ana hedefi, denizel doğal kaynak değerlerinin, hizmetlerinin ve tüm kullanımalarının bu amaç ile uyumluluğunun sürdürülmesidir.

Plan, Kaş-Kekova ÖÇKB'nin kurulmasına ilişkin yasal dokümanlardaki hükümlere bağlı olarak hazırlanmış olup, koruma alanlarının yönetimiyle ilgili uluslararası hükümlere cevap vermektedir. Türkiye'de ve tüm Doğu Akdeniz'de bir ilk olarak, Akdeniz'de Önemli Özel Çevre Koruma Bölgeleri Uluslararası Listesi (SPAMI)"ne adaylık hedefiyle ilgili bir belge olarak hazırlanmıştır.

Yasal ve kurumsal çerçeve ve yönetim ile uygulanabilir koruma önlemlerini, rekabetçi kullanımlar arasında bir denge aramayı ve çelişkileri uzlaştırmayı, paydaş görüşlerini adil ve eşit bir şekilde temsil etmeyi ve mevcut gerçekçi yönetim kaynaklarındaki uyarlamaları hedef olarak oluşturulmuştur.

Yönetim planı; bilimsel, kurumsal, toplumsal birliktelik ve planlamacı uzmanlık sonucu olarak ilgili kamu kurum ve kuruluşları, bilimsel çevreler, sivil toplum kuruluşları ve diğer ilgi / kullanıcı grupları arasında eşgüdüm ve işbirliği işlevini sağlamıştır. Uygulama aşamalarında aynı işbirliğini başarması hedeflenmektedir.

1.1. Deniz Koruma Alanı'nın Önemi ve Rolü

Denizel biyolojik çeşitlilik üzerindeki olumsuz etkilerin derecesi ve sürekliliği, birçok kıyı alanındaki ekosistemin etkinliğini veya sağlığını bozmaktadır. Birçok aktivitenin doğrudan ya da dolaylı etkisinin bulunmasından dolayı bu tür aktiviteleri yönetmek veya ortadan kaldırmak ekosistem üzerindeki olumsuz etkileri azaltmak için geçerli bir yöntemdir. Deniz Koruma Alanları (DKA) doğasıyla birlikte içerdiği ekosistemin ve kültürel değerlerinin korunması için yasal yaptırımlarla yönetilen, sınırları açık bir şekilde belirlenmiş coğrafi bölge” olarak tanımlanmaktadır (IUCN, 2008).

Barselona Sözleşmesi taahhütleri ve önerileri izlenerek, bugüne kadar, tüm Akdeniz'de yaklaşık 100 kıyı-deniz koruma alanı kurulmuştur (Harita 1).

Harita 1. Akdeniz Havzası'ndaki deniz ve kıyı koruma alanları (WWE, IUCN, MedPAN, 2007'den uyarlanmıştır.)

Türkiye'de deniz ve kıyı alanını kapsayan 10 ÖÇKB bulunmaktadır. Bu korunan alanlarının büyük bir çoğunluğunda balıkçılığı, tekne demirlemesi ve diğer insan etkinliklerini sınırlandıracak veya düzenleyecek bir uygulama henüz bulunmamaktadır. Türkiye'nin doğu Akdeniz kıyıları batı Akdeniz kıyılarına nazaran daha az bozulmuştur. Türkiye kıyılarında bulunan hem yerel hem de lesepseyen türler Akdeniz ekolojisi için önem arz etmektedir (Yokes, 2003). Bu zenginliğe rağmen iyi planlanmış yeni korunan alanlara acil ihtiyaç vardır. Birçok denizel türün kanunen korunmasına rağmen bu türlerin yaşam alanlarının korunmasına yönelik herhangi bir uygulama bulunmamaktadır. Bir türün direnmesi ve sağlıklı bir popülasyon oluşturabilmesi için türe ait beslenme ve üreme alanlarının da koruma altına alınması gerekir.

1.2. Yasal Arka Plan

Türkiye’de Özel Çevre Koruma Bölgeleri (ÖÇKB), Barcelona Sözleşmesi ölçütlerine ve ulusal ihtiyaçlara göre tespit edilmiş ve 2872 Sayılı Çevre Kanununun 9. Maddesine “*ekolojik öneme haiz ve çevreye duyarlı, doğal ve tarihi değerleri ve mirasın korunması*” dayanılarak Bakanlar Kurulu tarafından ilk bölgeler 1990’da yılında ilan edilmiştir. ÖÇKB’leri, bölgesel ve küresel olarak ekolojik öneme sahip, kirliliğe ve bozulmaya duyarlı, zengin biyolojik çeşitlilik, mevcut doğal kaynaklar ve ilişkili kültürel varlıkları barındıran bölgeler olarak tanımlanmaktadır.

Ayrıca, Türkiye’deki Arkeolojik, Tarihi ve Kentsel Sit Alanları ve 23.07.1983 tarihli ve 18113 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak, yürürlüğe giren 21.07.1983 tarihli Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yasasına göre, Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından yönetilir. Doğal Sit Alanları ise Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü tarafından yönetilmektedir.

Kıyılar, devletin hüküm ve tasarrufu altındaki kamu alanlarıdır. Kıyı Kanunu ve İmar Kanunu, bu alanları düzenler ve bu yasalar uyarınca kıyılar, yapılmış planlar çerçevesinde yönetilir. Bu alanlarda, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nca onaylanan planlar uygulanır.

Türk Hükümetleri; UNCLOS¹ (Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi), Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi ve Barcelona Sözleşmesi kapsamındaki ulusal taahhütleri ile Türkiye Akdeniz kıyılarında bir DKA ağı yönetimini kurmayı ve planlamayı bir politika olarak benimsemiştir. Kaş-Kekova ÖÇKB bunlardan biridir. Bu Denizel Yönetim Planı, Kaş-Kekova ÖÇKB ilanındaki yasal hükümleri izler ve en gerekli kriterleri kapsar.

Fotoğraf 1. Proje açılış toplantısı

⁴UNCLOS Madde 194.5. Devletlerin deniz çevresini korumak için alacakları tedbirleri şöyle belirtir: “nadir veya kırılgan ekosistemler ve tükenen, tehdit veya tehlike altındaki türler ve diğer deniz yaşamı türlerini korumak ve muhafaza etmek gerekir”.

2. KAŞ-KEKOVA ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİ DENİZEL YÖNETİM PLANI ve UYGULAMASI

Fotoğraf 2. Kaşta gerçekleştirilen Deniz Koruma Alanı yönetim planlaması kapasite geliştirme çalıştayı

2.1. Güney MedPAN Türkiye Pilot Projesi

Akdeniz'deki Biyolojik Çeşitliliğin Korunması için Stratejik Eylem Programı (SAP BIO) çerçevesinde, Özel Çevre Koruma Bölgeleri için Bölgesel Eylem Merkezi (RAC/SPA) ve WWF Akdeniz Program Ofisi (WWF MedPO) işbirliğinde, Akdeniz'de Deniz ve Kıyı Koruma Alanları Ağı geliştirilmesi için 2009 yılında bir proje hazırlanmıştır. Bu proje, Birleşmiş Milletler Çevre Programı'nın (UNEP) önderlik ettiği ve Akdeniz Havzası'nda deniz ve kıyı biyolojik çeşitliliğini koruma önceliklerini ele alan reformları ve yatırımları hızlandıran "Akdeniz Büyük Deniz Ekosistemi için Stratejik Ortaklık" sürecinin bir kısmını oluşturmaktadır.

Bu çerçevede, SAP BIO tarafından belirlenen ÖÇKB'lerin sorunlarına ve risklerine² yanıt aramak için Güney MedPAN (Akdeniz Koruma Alanları Ağı) Projesi geliştirilmiştir. Kaş-Kekova ÖÇKB Deniz Koruma Alanı Yönetim Planlaması ve Uygulaması Projesi, Akdeniz'de ulusal mevzuatlar ile deniz ve kıyı biyolojik çeşitliliğinin korunması ve Deniz Koruma Alanları (DKA) ağı kurulmasını hedefleyen Güney MedPAN Projesi'nin bir parçasıdır. Güney MedPAN Projesi, güney ve doğu Akdeniz'de 13 ülkenin DKA'larının yönetiminin iyileştirilmesi ve yenilerinin kurulmasını teşvik etmeye yardımcı olarak, bölgesel öneme sahip kıyı ve deniz biyolojik çeşitliliğinin etkin korunmasını geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Türkiye'de gerçekleştirilen pilot proje ile yerel ekonomide önemli bir rol oynayan rekreasyonel aktivitelerin yönetimine özellikle ilgi göstererek, Kaş-Kekova ÖÇKB'nin denizel alanı için yerel yönetimlerin desteği ile bir yönetim planını geliştirmek ve uygulanmasını sağlamak hedeflenmiştir.

2.2. Kurumsal Destek

Kaş-Kekova ÖÇKB Denizel Yönetim Planı ve Uygulaması, Güney MedPAN Türkiye Pilot Projesi, Şubat 2009'da Mülga Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı (ÖÇKKB) (Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü) ile WWF - Türkiye arasında imzalanan işbirliği protokolü çerçevesinde yürütülmüştür. Protokolle “*Kaş-Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi Deniz Alanı Yönetim Planının Hazırlanması ve Uygulanması Projesi için işbirliği*” gerçekleştirilmiştir. “Mülga ÖÇKKB tarafından eş zamanlı olarak yürürlüğe konan, UNDP-Türkiye koordinasyonunda yürütülen, “Türkiye'nin Koruma Alanları Sistemini Güçlendirme ve Deniz ve Kıyı Koruma Alanlarının Sürdürülebilirliğini Destekleme adlı 3697 numaralı Proje” ve Türkiye'nin Barselona Sözleşmesi'yle ilgili taahhütleri çerçevesinde, Bölge'nin Akdeniz Ölçeğinde Özel Önemi Olan Korunan Alanlar Listesi'ne (SPAMI) alınması için gerekli girişimlerde bulunmak ve bu çerçevede projede öngörülen mali kaynakların geliştirilmesi, bölgeleme, şamandıralama, eğitim ve kapasite geliştirme programları gibi konularda bilgi ve deneyim değişimi işbirliği de yer almaktadır.

Projede çok taraflı katılım; T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, T.C. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı, T.C. Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, T.C. Antalya Valiliği, T.C. Kaş ve Demre Kaymakamlıkları ve Kaş Belediyesi temsilcilerinin farklı düzeylerdeki komitelere katılımları ve teknik katkılarıyla sağlanmıştır.

2.3. Proje Alanı ve Önemi

18.01.1990 tarih ve 90/77 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile tespit ve ilan edilen Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi 2002 yılında gerçekleştirilen “Likya Kıyılarında Ekolojik Bölge Ölçekli Koruma ve Sorumlu Turizm Projesi, Denizel Biyolojik Zenginlik Araştırması” bulgularına dayanılarak, 8/11/2006 tarihli ve 2006/11266 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile batıda Uluburun'a kadar olan sınırları Kaş-İnceburun'u da içine alacak şekilde genişletilmiş, adı Kaş-Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi olarak değiştirilmiştir. Toplam yüz ölçümü 258,30 km² olan alanın önemli bir bölümü karasal alandır (Harita 2). Söz konusu bölgede denizel araştırmalar, WWF-Türkiye tarafından 2002 yılından beri sürdürülmektedir.

Kekova ve çevresinin 1990 yılında ÖÇKB ilan edilmesi ile yapılan araştırma ve değerlendirme çalışmaları sonucunda hazırlanan ve onaylanan 1/25.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı ve bu planda yer alan, Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın tescil ettiği sit alanları çerçevesinde doğal sit alanları, arkeolojik sit alanları, kentsel sit alanları belirlenmiş ve koruma hükümleri getirilmiştir.

²İyi tanımlanmamış koruma hedefleri ve yönetim planları / az bilgi ve katılım nedeniyle yerel destek eksikliği / yetersiz fonlar / yetersiz ve zayıf eğitilmiş alan personeli / uygun bir yönetimi mümkün kılan koruma alanlarının statüsü ve temel ekolojik sorunlar hakkında yetersiz bilgi / DKA yöneticileri, uygulayıcılar ve sorumlu yetkilileri arasında zayıf ilişkiler ve kapasite paylaşımı / turizm ve balıkçılık başta olmak üzere kıyı bölgesinde meydana gelen insan etkinliklerinin güçlü etkisi / DKA'nın peyzaja ve üst ölçekli kalkınma planlarına zayıf entegrasyonu.

Harita 2. Kaş-Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi sınırları

Proje kapsamında Kaş-Kekova ÖÇKB dâhilinde 2002-2011 yılları arasında gerçekleştirilmiş olan bilimsel çalışmalardan elde edilen veriler, 2009-2012 yıllarında gerçekleştirilen yerel paydaş / hedef grup çalışmalarından elde edilen veriler ile değerlendirilmiştir. Projenin esas amacı Kaş-Kekova ÖÇKB denizel alanı için uygulama hedeflerini oluşturmak ve yönetim planı kapsamında yürütülmesini sağlamaktır.

2.4. Denizel Yönetim Planı'nın Hedefleri

Yönetim Planı, doğal kaynakların kullanımını, doğal ve kültürel değerlerin uzun süreli korunması ile uyumlu kılarak, Kaş-Kekova ÖÇKB deniz alanını etkileyen uzun vadeli kararlar için bir çerçeve sağlar.

Yönetim Planı'ndaki hükümlerin uyumunu garanti etmek için, tüm sorumlu kurumların yönetim planında tespit edilen zonlama ve düzenlemelere uymaları ve kendi sektörel plan ve programlarını da bu doğrultuda yapmaları öngörülmektedir.

Yönetim planı, iki aşamalı bir planlama içermektedir:

İlk kısmı, doğal değerleri korumak ve doğal değerlerin ekonomik kullanımlarını en uygun hale getirmek için çerçeve sağlar. Bölgesel deniz planlamaları sayesinde birbiriyle çelişen aktiviteler ayrılır, özel kullanımlara sadece uygun olan alanlarda izin verilir ve sürdürülebilir seviyede kullanımın belirlenmesi ve düzenlenmesi sağlanır. Aynı zamanda, bu ilk kısım gerekli kurumsal koordinasyonu sağlar.

İkinci kısım, korunan alanda belirlenmiş yönetim sorunlarının çözümü için eylemleri tanımlar. Mevcut kaynakların en uygun kullanımı ve kapasitelerin yönetimi için yol gösterici bir araçtır. Kısa vadeli yönetim hedeflerini (1-5 yıl) içerir. Ayrıca Yönetim Planı'nın etkinliğini değerlendirmek ve faaliyet planını gözden geçirmek için yerel bir mekanizma önerir.

2.5. Yöntem

Kaş-Kekova ÖÇKB Denizel Koruma Alanı Yönetim Planı, ilgili kamu kurum ve kuruluşları, yerel paydaşlar, sivil toplum kuruluşları ve akademik uzmanlar ile birlikte hazırlanmıştır.

DKA tanımı, her paydaş tarafından farklı bir şekilde algılanabilir. Yönetim Planı çalışmaları süresince, WWF (Dünya Doğal Hayatı Koruma Vakfı) ve NOAA (ABD Ulusal Okyanus ve Atmosfer İdaresi) yöntemleri takip edilerek, Kaş-Kekova ÖÇKB içinde proje ile doğrudan ve dolaylı ilgili olabilecek tüm paydaşlar belirlenmiştir. Her paydaşın alandaki faaliyetleri, planlama sürecinde paydaşlarla işbirliğinin önemi, sürece müdahil olmaları gerekliliği ve planın uygulanması için önemleri tanımlanmış ve planlama süresince göz önünde bulundurulmuştur.

Yönetim Planı sürecinde, Denizel Biyolojik Çeşitlilik Araştırması (2009), Lahoz Türleri ve Diğer İndikatör Bayrak Türlerin Sayımı ve Yıllık Değerlendirmesi (2010), On Yıllık Saha Çalışmasının Değerlendirilmesi (2011), Kaş-Kekova ÖÇKB Sosyoekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerler Araştırması (Mülga ÖÇKKB), Kaş-Kekova ÖÇKB “Ölüdeniz Alanı” Taşıma Kapasitesinin Belirlenmesi (Mülga ÖÇKKB) bilimsel araştırmaları tamamlanmış, bu çalışmalardan elde edilen sonuçlar, uygulama hedeflerinin belirlenmesine veri sağlamıştır. Bilimsel araştırmaların yanında, yönetim alternatiflerini ve yararlı stratejileri açıklayan bir coğrafi bilgi sistemi desteği ile denizde mekânsal planlamayı öneren yönetim hedefleri, paydaşların katılımı ile belirlenmiş; dalış turizmi, tur tekneleri, yerel balıkçılık faaliyetleri gibi alan kullanımlarının belirlendiği alan çalışmaları ve yasal değerlendirmeler tamamlanmıştır. Bu değerlendirmeler kapsamında, Yönetim Planı'nın uygulamaya yönelik öncelikli hedefleri ve faaliyetleri hazırlanmıştır. Balıkçılık, dalış turizmi, tur tekneleri için alan kullanım koşulları belirlenerek, takip ve izlemeden sorumlu kullanım kılavuzları hazırlanmıştır. Uygulama hedeflerinin öncelikleri ve sorumlu/danışılacak kurumlar belirlenmiştir.

Fotoğraf 3. *Proje paydaş hedef grup toplantıları*

Yönetim Planı sürecini gözden geçiren, planın gelişimi ve başarısı için kurumsal destek sağlayan üç komite (üst düzey yönlendirme, teknik ve yerel) kurulmuştur.

2.5.1. Üst Düzey Yönlendirme Komitesi

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürü, Çevre Yönetimi Genel Müdürü, Deniz ve Kıyı Yönetimi Dairesi Başkanı; Deniz ve Kıyı Yönetimi Dairesi Başkanı; Kültür ve Turizm Bakanlığı, Deniz Turizmi Dairesi Başkanı; Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü, Su Ürünleri Dairesi Başkanı; Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Deniz Ulaştırması Genel Müdürlüğü, Deniz Çevresi Dairesi Başkanı; Sahil Güvenlik Komutanlığı, Plan Prensipler Dairesi Başkanı; Antalya Valiliği, Vali Yardımcısı; UNDP/GEF Proje Yönetim Birimi Proje Yöneticisi ve Proje Yönetim Biriminden oluşmaktadır.

Fotoğraf 4. Teknik komite toplantısı

Komitenin Görevleri

Kurumlararası eşgüdüm sağlar; uygulamalarla ilgili sorunların çözümüne yönelik kararlar alır; proje çıktıları doğrultusunda uygulamayı yönlendirecek yeni politikalar geliştirir; projeyi izler ve projenin geliştirilmesine ilişkin öneriler getirir; proje süresince ortaya çıkacak mevzuat değişikliği taleplerini değerlendirir ve hayata geçirmek için destekler; yönetim planı çalışmalarında oluşturulacak faaliyetlerin ve bütçelerinin kesinleştirilmesini sağlar; Yönetim Planı'nın beş yıl süreyle yürütülmesi aşamasında, gereken bütçe kalemlerini kurum yatırım programlarına alır, uygular ve uygulanmasını takip eder.

2.5.2 Teknik Komite

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Tabiatı Koruma Genel Müdürlüğü ile Deniz ve Kıyı Yönetimi Dairesi Başkanlığı; Kültür ve Turizm Bakanlığı, Deniz Turizmi Dairesi Başkanlığı; Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Su Ürünleri Dairesi Başkanlığı; Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Deniz Ulaştırması Genel Müdürlüğü, Deniz Çevresi Dairesi Başkanlığı; Sahil Güvenlik Komutanlığı, Plan Prensipler Dairesi Başkanlığı; UNDP / GEF Proje Yönetim Birimi Proje Yöneticisi; ilgili akademisyenler ve Proje Yönetim Biriminden oluşmaktadır.

Fotoğraf 5. Alt proje çıktılarının paylaşımı

Komitenin Görevleri

Yönetim planlaması süresince gerçekleştirilen alt projeleri ve uygulamalardaki teknik çalışmaları değerlendirir, Yönetim Planı'na altlık oluşturacak koruma ve kullanma kararları konusunda bilimsel kararların oluşturulmasını sağlar, Yönetim Planı içinde yer alacak bölgeleme çalışmalarının esas ve usullerini karara bağlar.

Fotoğraf 6. Kaş-Kekova ÖÇKB'de görülen papaz balığı sürüsü

2.5.3 Yerel Komite

Kaş ve Demre Kaymakamlığı, Üçağz Muhtarı, Kaş Belediyesi, Kaş Kültür ve Turizm Danışma Müdürlüğü, Kaş ve Demre Gıda, Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlükleri, Antalya Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Kaş Liman Başkanlığı, Antalya Sahil Güvenlik Grup Komutanlığı, Kaş ve Kekova Sahil Güvenlik Bot Komutanlıkları, Kaş ve Demre Su Ürünleri Kooperatifleri, KASAD (Kaş Sualtı Derneği), Kaş Turizm ve Tanıtma Derneği, Denizciler Derneği ve Günü Birlik Tur Tekneleri Derneği oluşmaktadır.

Fotoğraf 7. Yerel komite toplantısı

Komitenin Görevleri

Komite üyeleri Yönetim Planı hazırlama süresince tüm toplantılara katılır, Proje Yönetim Birimine ve danışmanlara alanda lojistik destek sağlar, Yönetim Planı ve faaliyetlerin oluşturulmasında aktif rol üstlenir. Projenin faaliyetlerinin yerinde uygulamasını kontrol ve takip eder, faaliyetlerin uygulama aşamasında çıkan sorunların çözümüne katkı sağlar. Komitenin raporları Üst Düzey Yönlendirme Komitesi'ne Proje Yönetim Birimi tarafından aktarılır.

3. ALANIN TANIMI ve DEĞERLERİ

3.1. Kültürel Değerler

Fotoğraf 8. *Kekova Limanı'nın görünümü*

Kaş

Yakın zamana kadar Andifli ismiyle anılmış olan Kaş, bölgenin en eski yerleşim birimidir. Antik kentin kalıntıları, batıya doğru uzanan yarım ada boyunca devam eder. Roma döneminde de şehir bölge ormanlarından elde edilen sedir ağacı ticareti ve süngercilik sayesinde gelişerek kendine yeten zengin bir şehir durumuna gelmiştir. 20. yüzyıl başlarına kadar önemini koruyan bu liman, kara taşımacılığının gelişmesiyle beraber, civardaki diğer yerleşim birimleri gibi, önemini yitirmiştir.

Kekova

Önemli antik yerleşim merkezlerini içeren bu bölge, Kekova Adası üzerindeki batık kenti ile ünlüdür. Bölgenin kıyı yerleşim birimleri olan Üçağz ve Kaleköy'de yapılaşma, sit alanı içinde bulunmaları nedeniyle sınırlıdır. Yatçılar için önemli bir konaklama bölgesidir. Kekova Adası ile Üçağz arasında kalan bölge (Ölüdeniz) arkeolojik sit alanı olmasından ötürü dalış yasağıdadır.

3.2. Sosyo-ekonomik Özellikler ve Mevcut Kullanımlar

3.2.1. Nüfus

ÖÇKB sınırları içerisinde 3 kırsal yerleşim bulunmaktadır. Bunlar kıyıda yer alan Üçağz Köyü ve bu köyün Kale Mahallesi ile daha iç kesimlerde kurulmuş olan Kapaklı ve Çevreli köyleridir. ÖÇKB sınırları içerisinde yer alan adalar ise; bölgeye adını veren Kekova Adası, İç Ada, Toprak Adası, Aşırılı Ada ve Kışnali Ada'dır. Kara ulaşım imkânlarının kısıtlı olduğu bölge kıyılarına denizden ulaşım teknelerle sağlanmaktadır.

Kaş ve Demre yerleşimlerinin, ÖÇKB kapsamındaki köy ve ilçe nüfusları Tablo 1'de verilmektedir (Sosyoekonomik yapı raporu ÖÇKB 2010).

Tablo 1. Kaş-Kekova ÖÇKB ile Kaş ve Demre İlçelerinin yıllara göre nüfus dağılımı

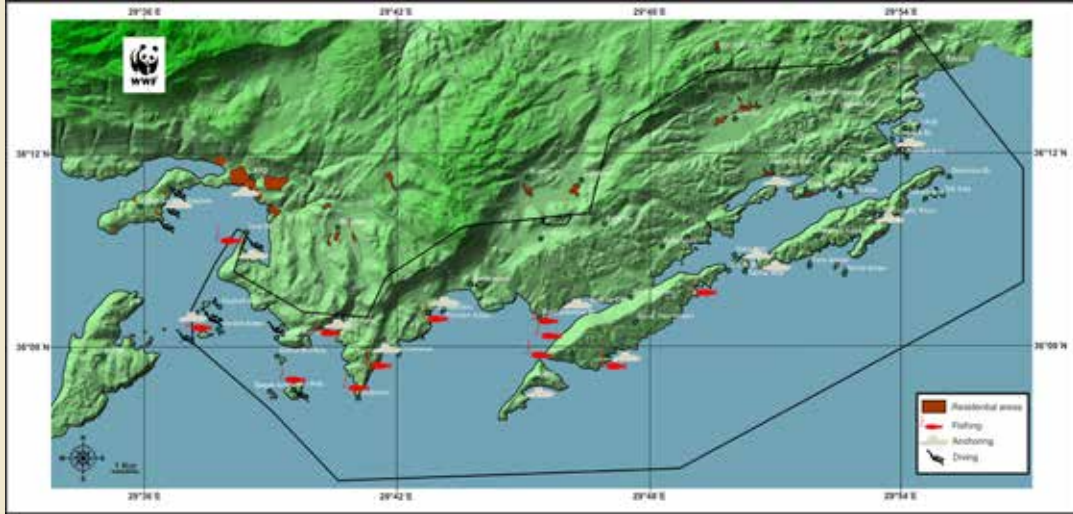
Tablo 1 Kaş-Kekova ÖÇKB Bölgesi ile Kaş ve Demre İlçelerinin Yıllara Göre Nüfus Dağılımı									
	1970	1975	1980	1985	1990	2000	2007	2008	2009
Kaş	2.099	2.493	3.158	4.002	4.560	6.361	5.922	6.322	6.857
Demre	5.201	6.790	6.656	11.667	13.793	13.900	15.762	15.662	15.574
Çevreli	257	204	242	320	284	363	613	641	657
Üçağz	309	306	285	354	411	493	462	513	503
Kapaklı	521	539	610	459	317	278	346	434	434
TOPLAM	8.387	10.332	10.951	16.802	19.365	21.395	23.105	23.572	24.025

Kaynak: Kaş - Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi Sosyoekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerler Araştırması, 2010 (http://tuikapp.tuik.gov.tr/nufusmenuapp/menu.zul) & (http://tuikapp.tuik.gov.tr/adnksdagitapp/adnks.zul) verilerinden derlenmiştir.

Tablo 1 Nüfus verilerine göre; ilçe merkezlerinde önemli artışlar gerçekleşmesine karşın, köy nüfuslarının benzer oranda artışı söz konusu değildir. Köy nüfusları 1970'li yıllardan 1980'li yılların ortalarına kadar hemen hemen aynı kalmış, bu tarihten itibaren kısmi bir artış göstermiştir.

3.2.2. Ekonomik faaliyetler

Antalya ekonomisi "3T" olarak adlandırılan, "Turizm, Tarım ve Ticaret" sektörleri üzerine yoğunlaşmıştır. Kaş-Kekova ÖÇKB'de ise sosyo-ekonomik yapı turizm ve tarım üzerine konumlanmış olup deniz alanında balıkçılık, dalış turizmi ve tur tekne turizmi en önemli gelir kaynaklarıdır (Harita 3). Ticaret ve sanayi ise, tarım ve turizme göre daha geri plandadır.

Harita 3 - Doğal deniz kaynakları kullanımı ana noktaları

Yakın bir zamana kadar küçük bir balıkçı köyü niteliğinde olan Kaş, bugün beş yıldızlı otel ve restoranlarının yanı sıra özgün mimariyi yansıtan pansiyonlarıyla kültür ve yat turizminin önemli bir merkezi konumundadır. Çevresindeki birçok tarihi eserin yanında doğal güzellikleri bakımından da oldukça zengin olan Kaş, gün geçtikçe daha çok rağbet gören trekking, dağcılık, rafting, yamaç paraşütü ve dalış gibi doğa etkinlikleri için de sayısız olanaklar sağlamaktadır. Kekova bölgesi çok önemli bir turizm merkezi olmasına karşın, Kaş ve Demre'den deniz ya da kara yolu ile gelen günübirlik turlara bağımlıdır.

3.2.2.1. Balıkçılık

Kaş-Kekova ÖÇKB'de, bazı alanlar sadece amatör balıkçılar tarafından kullanılırken, bazı alanlarda sadece ticari balıkçılık yapıldığı, ya da sadece belirli avlanma yöntemlerinin uygulandığı görülmektedir. Bu bölgede ticari balıkçılık paraketa, ağ ve sepet ile yapılmaktadır. Kıyıya yakın bölgeler çoğunlukla kayalık bir zemin yapısına sahip olduğu için bölgede ağ atılan yerler sınırlıdır. En sık ve yaygın kullanılan yöntem paraketa ile avcılıktır. Sepet, sığ ve kayalık alanlarda nadiren kullanılmaktadır. Kıyıya yakın bölgelerde ticari olta balıkçılığı yok denecek kadar azdır. Uluburun'un doğusunda kalan alan sadece yerel balıkçılar tarafından değil, Fethiye ve Marmaris'ten gelen balıkçılar tarafından da kullanılmaktadır. Ticari balıkçılık kıyıya yakın bölgeler ile sınırlı değildir. Haziran - Temmuz aylarında görülen orkinos akını sırasında Meis Adası'nın güneyinde açık denizde su üstü paraketası, sırtı, çapari gibi yöntemlerle ticari balıkçılık da yapılmaktadır. Yıl boyunca kıyıda 200 metreden daha derinlerde dip paraketası kullanıldığı da görülmektedir. Kovan Adası, Heybeliada ve Besmi Adası kıyılarının turistik dalış amaçlı yoğun kullanımı nedeniyle bu bölgeler balık yönünden zengin olsalar da, balıkçılar tarafından kullanılmamaktadır. Bu adaların çevrelerine ağ ve paraketa bırakıldığı nadiren görülmektedir. Bu ağ ve paraketalar dalıcılar için hayati risk oluşturmalarından ötürü dalış merkezleri tarafından toplanıp imha edilmektedir.

Fotoğraf 9. Kaş'ta küçük ölçekli balıkçılık

Amatör balıkçılık genellikle kıyı ile sınırlıdır. Ancak, ticari balıkçılık ile kıyaslandığında hem daha çeşitli yöntemlerin uygulandığı hem de daha geniş bir kitleye yayılmış olduğu görülmektedir. Tekne ile kıydan açıkta yapılan olta balıkçılığı önemli bir boyutta değildir. Fakat kıyıya karadan erişimin olduğu bütün noktalarda kefal, mercan, karagöz, sarpa ve sokar gibi türler için olta balıkçılığı yapılmaktadır. Bunun yanı sıra, genellikle yerleşimden uzak bölgelerde, orfoz, lahoz ve sinarit için kıydan bırakılan ve birkaç gün suda kalan tek iğneli oltalara aşırı miktarda rastlanılmaktadır. Yasak olmasına rağmen hemen hemen bütün tur teknelerinde bir sepet bulunmaktadır. Bu teknelerin demirledikleri koylarda ve hatta Kaş Limanı'nın içinde bile sepet ile avcılık yapılmaktadır. Yerleşime yakın kayalık kıyılarda kıyıya bağlı duran sepetlere rastlamak mümkündür. Bu sepetlerin bir kısmı lokantalar tarafından bırakılmaktadır. Belirli alanlarda serbest dalarak zıpkınla avcılığın yapıldığı görülmektedir. Ancak Heybeliada'nın kuzey kıyıları haricinde, büyük balıkların sık görüldüğü ada ve sığ alanlarda zıpkınla balık avcılığına pek rastlanmamaktadır. Dalış merkezlerinin sürekli olarak bu bölgelerde dolaşması amatör zıpkıncılar üzerinde sezon boyunca bir kontrol oluşturmaktadır. Kaş'ta nispeten iyi donanımlı zanaat tekneleri olan yaklaşık 20 profesyonel balıkçı bulunmaktadır. Limanda en çok 50 tekne için yer vardır. 1994'te, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı denizlerde balık stoklarının korunması amacıyla mevcut balıkçı kooperatiflerinin üye sayılarını artırmamalarını istemiştir. Kaş Su Ürünleri Kooperatifi'ne kayıtlı 33 tekneden ortalama 15-16'sı gerçekten balıkçılık yapmaktadır. Benzer şekilde, Demre Su Ürünleri Kooperatifi'ne kayıtlı 40 tekneden toplam 5 balıkçı aktif balıkçılık yapmaktadır. Diğerleri, Kekova'da günlük gezi teknelerinde çalışmaktadırlar. Önemli balıkçılık alanları Ufakdere, Akarboğaz, Üzümlü, İnönü, Apollo, Çoban, Körmenli, Uluburun, Sarıot ve Beş Adalar'dır.

3.2.2.2. Dalış Turizmi

Kaş Bölgesi'nde incelenen kıyı şeridi sarp kayalık yükseltilerle çevrilidir. Bu yükseltilerin etekleri hemen hemen aynı eğimle denizin derinliklerine doğru iner. Aletli dalış için çok elverişli kayalık dip yapısı nedeniyle Kaş kıyıları birçok dalış noktası içerir.

Kıyı şeridinin yanı sıra Gata Burnu ile Meis Adası arasında kalan ve Meis'i deniz tabanında anakaraya bağlayan set üzerindeki adacıklar bölgenin en önemli dalış noktalarını barındırmaktadır. Uygun iklim ve su sıcaklığı nedeniyle Nisan-Ocak ayları arasında uzun bir dalış sezonuna sahiptir.

Fotoğraf 10. Kaş Limanı'ndan çıkan dalış tekneleri

Gelişen rekreasyonel dalış talebine halen Kaş'ta kurulu 20 dalış kulübü hizmet vermektedir. Kaş'taki dalış kulüplerinin çoğu KASAD (Kaş Sualtı Derneği)'a üyedir. Uygun hava koşullarında, aynı alanlar düzenli olarak ziyaret edilmek suretiyle, dalış turları, sezonda genellikle her gün, günde iki kez çıkışlı yapılır. Bu faaliyetlerin çoğu ÖÇKB'de meydana gelmektedir. Bölgede Beş Adalar ve Kanyon öncelikli olmak üzere 28 dalış noktası bulunmaktadır.

Arkeolojik kalıntılar nedeniyle bölgede Gata Burnu'nun batı kıyılarında ve Bohçaiskelesi Koyu'nda dalış yasaktır. Sarp kayalık kıyıları ve plajlardan yoksun olması göz önüne alındığında, bölgeye kıydan erişim son derece sınırlıdır. Neredeyse tüm dalgıçlar, sualtı ortamına erişmek için bir tekne kullanmak zorundadırlar. Dalış aktiviteleri dip canlılarına zarar verebilir. Aşırı sayıda dalıcı balık komünitelerini olumsuz etkileyebilir, tecrübesiz dalgıçların deniz tabanıyla olan kontrolsüz temasları sonucunda algler, phanerogam bitkiler ve diğer sesil canlılar hasar görebilir. Dalış teknelerinden gelen atık su ve katı atıklar sorun haline gelmektedir. Kalabalık yaz sezonu boyunca limandaki tesisler bu atıklar ile başa çıkmakta yetersiz kalmaktadır.

3.2.2.3. Tekne Turizmi

Kaş - Kekova ÖÇKB'ye Muğla, Antalya ve Kemer'den gelen gezi tekneleri ile Demre ve Kaş'tan küçük motorlu teknelerle yapılan günlük turlar, alanın en sık ziyaretçilerdir. Kullanıcı sayısı belirlenmemiş olmasına rağmen, 2011 yılında tahmini ziyaretçi 50.000 olarak belirlenmiştir (ÖÇKKB-taşıma kapasitesi raporu 2011). En kalabalık sezon Haziran-Eylül arasındadır.

Tur tekneleri ile anlaşmalı çalışan tur operatörlerin çoğu yüzme, dalış, gezi, kültürel ve arkeolojik alanların ziyareti gibi hizmetler de sunmaktadır.

Fotoğraf 11. Pilot şamandıra uygulaması

Ölüdeniz, yatçılar tarafından atılan atık sular nedeniyle çevre kirliliği ile karşı karşıyadır. Ölüdeniz çok kapalı olduğundan yeterli su dolaşımı yoktur. Ölüdeniz'in içinde ve dışındaki su kalitesi farkı açıktır ve Sıcak Yarımadası ile Kekova Adası Boğazı arasından geçerken kolaylıkla fark edilmektedir.

Teknelerin bakım ve onarım (boya, deterjan kullanımı, motor bakımı, yakıt ikmali) işlemlerinden dolayı da kirlilik oluşmaktadır.

Katı atıkları dikkate alırsak, ortalama her yolcu günde en az yarım kilo çöp üretmekte ve iki teneke veya plastik şişe kullanmaktadır. Bu atıkların çoğu doğada çözünebilir değildir ve deniz yaban hayatına zarar verir. Teorik olarak tüm tur tekneleri bunları toplamak üzere limana getirir, ancak bu konuda düzenli bir denetim yoktur.

Gezi teknelerinin demirleme faaliyetleri deniz çayırlarına önemli hasar vermektedir. Bu etki alan çalışmaları ile belgelenmiştir ve tekne sahipleri tarafından genel kabul görmüştür.

3.3. Doğal Değerler

3.3.1. Bölgenin Fiziksel Özellikleri

Akdeniz kıyımızın batı sınırını oluşturan Likya Bölgesi ılıman iklime sahiptir. İskenderun Körfezi kadar sıcak olmasa da tüm Akdeniz ile kıyaslandığında, ortalama olarak Likya kıyıları fark edilebilir derecede yüksek deniz suyu sıcaklıklarına sahiptir.

Antalya'nın güney batı kıyıları, soğuk Atlantik sularının sebep olduğu akıntının etkisi altındadır. Bununla birlikte, Likya kıyılarında akıntı büyüklüğü her yerde aynı değildir. Antalya Körfezi akıntıları, Gelidonya Burnu boyunca ilerler. Antalya ve Gelidonya arasındaki deniz tabanı Üç Adalar yükseltisi hariç düzgün, pürüzsüz bir yapıdadır. Adalar, deniz tabanından yükselerek akıntıyı iki yöne ayırır. Adalar ve anakara arasındaki geçidin bentik (dip) yapısı ve akımların şiddetlerindeki fark sonucu adaların dış tarafı daha sığdır. Adaların dış kısmındaki akıntı çok güçlü olduğundan yüzmeyi bile engellemekte, anakaraya doğru ilerledikçe etkisi azalmaktadır. Batıya ilerledikçe akıntının şiddeti azalır ve önemini yitirir.

Bu bölgede, kıyı şeridi denizin altına aşağı doğru birkaç yüz metre uzanan sarp kalkerli kayalar ile çevrilidir. Kıyı şeridinde kumsal yoktur; kapalı koylar ve körfezler kumla değil, çakılla kaplıdır. Kıyı şeridi karstik oluşuma sahiptir ve mağaralardan, boşluklardan ve kayalardan boşalan tatlı su kaynakları yaygındır (Harita 4).

Fotoğraf 12. *Kekova'da bakir bir koy*

Deniz dibinden alınan çamur örneklerinde görülen kurşun, cıva, çinko, bakır, kadmiyum ve organik karbon değerlerinin, özellikle liman ve balık çiftliği alanında yüksek seviyeli hidrokarbon kirliliği, bu noktalarda insan etkisini göstermektedir. Diğer alanlarda bu değerler normal seviyelerde bulunmuştur.

Harita 4. Kaş dip yapısı

3.3.2. Denizel Biyolojik Çeşitlilik ve Habitatlar

Kaş-Kekova ÖÇKB'de yapılan biyolojik çeşitlilik çalışmasında bugüne kadar dalış yapılarak 1.000'den fazla denizel tür kaydedilmiş olması, söz konusu bölgenin, Doğu Akdeniz için yüksek biyolojik çeşitliliğe sahip olduğunu göstermektedir (Yokeş, 2009). Akdeniz foku ve deniz kaplumbağası gibi nesli tehlike altında olan türlerin bölgede yerleşik popülasyonları bulunmaktadır. Yine koruma altında bir tür olan *Pinna nobilis* türü midyenin, onbinlerce bireyden oluşan topluluklarına Kaş ve Kekova kıyılarının birçok yerinde rastlanmaktadır.

Fotoğraf 13. Kaş-Kekova ÖÇKB'de görülen *Pinna nobilis* öbeği

Koruma altındaki türler bakımından zengin olması nedeniyle Kaş-Kekova ÖÇKB üzerine odaklanılarak, koruma altındaki denizel türlerin ekolojileri üzerine daha detaylı çalışmalar yürütülmüştür. Yapılan çalışmalarda özellikle orfoz, lahoz ve fangri gibi ekonomik açıdan da önemli balık türlerinin yavrulama ve beslenme için kullandıkları alanlar ile yavru ve erişkin bireylerin yoğun olarak buldukları alanlar ortaya çıkarılmış, yavru bireylerin büyüdükçe yer değiştirmesine yardımcı olan koridorlar ve ergin popülasyonun yaz ve kış dönemlerinde toplanma alanları saptanmıştır. Ayrıca, sualtı ve su üstünde yapılan uzun dönemli gözlemlerle bu türler üzerindeki çevresel baskılar da belirlenmiştir.

Süveyş Kanalı yoluyla Kızıldeniz'den Akdeniz'e girmiş ve Doğu Akdeniz Havzası'na yerleşmiş olan yabancı türlerin, Kaş-Kekova kıyılarında da büyük popülasyonlar oluşturdukları gözlemlenmektedir. Balık, yumuşakça ve kabuklu türlerinin yanı sıra foraminifer gibi tek hücreli canlı gruplarında da en baskın türler yabancı türlerdir. Bölgede, yeni gelen yabancı türlerin çok kısa bir süre içinde bütün alana yayıldıkları görülmektedir.

Bölgede büyük bir sanayi kuruluşu ya da tarımsal kirlilik yoktur. Turizm, Antalya'nın diğer kıyılarında görüldüğü kadar yoğun bir yapılaşma içinde değildir. Kaş-Kekova ÖÇKB'de kıyı tahribatı minimum düzeydedir.

Alanda yapılan çalışmalar ile tespit edilen deniz çayırlarının (*Posidonia oceanica*) ve *Sargassum spp.*, *Cystoseira spp.* gibi ekolojik açıdan önemli su bitkilerinin dağılımları ve örtücülükleri ortaya çıkarılmıştır.

3.4. Değerlerin Önceliklendirilmesi

Kaş-Kekova ÖÇKB deniz alanındaki önemli kaynak değerler, Yönetim Planı ana koruma hedeflerini seçmek için, paydaşlar ile gerçekleştirilmiş hedef grup toplantıları ile önceliklendirilmiştir. Gerçekleştirilen toplantıların sonuçlarına göre; en önemli doğal kaynak değeri kıyı alanları ve mağara, kanyon gibi habitatlar; türler düzeyinde en yüksek ilgi sırasıyla orfoz, Akdeniz foku, yunuslar, deniz kaplumbağaları ve deniz çayırları gösterilmiştir. Ekonomik kaynak değerler açısından, yöre halkı için balıkçılık, gezi tekneleri kullanımı ve dalış turizmi önemli faaliyetler olarak belirtilmiştir.

3.5. Korumaya İlişkin Sorunlar

3.5.1. Kirlilik

Kaş-Kekova ÖÇKB'de dikkate alınması gereken atıklar karasal, tekne ve teknelerin bakım-onarım kaynaklı olmak üzere üç ana başlıkta incelenebilir.

3.5.1.1. Karasal Atık Su Kirliliği

Özellikle Üçağız'da yağmur suyu akıntılarının tatlı su girişleriyle birleşmesi sonucu meydana gelen tarımsal kirlenme bir kirlilik kaynağıdır. Sıcak Yarımadası'nın en içteki alanı benzer bir tehdit altındadır. Bütün ÖÇKB'de tarımsal ve evsel kirlilik tehdidi ile karşılaşmayan tek bölge

Gökkaya'dır. Kaş yerleşmesine ait kentsel atık arıtma tesisinin işletilmesi konusunda bölgede endişeler bulunmaktadır. Kaş atık su arıtma tesisi Çukurbağ Yarımadası'nın girişinde bulunmaktadır. Yaklaşık 25.000 nüfusa eşdeğer bir atık su arıtma tesisi İller Bankası Projesi olarak 2006 yılında yapılmış ve işletmeye alınmıştır. Tesis giriş suyuna yağmur suları karıştığından tam kapasiteyle çalışmamaktadır. Aynı zamanda Çukurbağ Yarımadası'nda bulunan yapılar için mevcut arıtma tesisi yeterli değildir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü, atık su arıtma tesisinin yeri ÖÇKB sınırları dışında olduğundan, bu arıtma tesisinden öncelikli olarak sorumlu değildir. 2011 yılında 'Atık Su Arıtma Tesisleri Verimliliği' adıyla yürütülen proje çerçevesinde, tesisin çalışanlarına eğitim verilmiş ve arıtma standartları kontrol edilmiştir. Ayrıca ÖÇKB'yi tehdit ettiği için atık su arıtma tesisinin çıkış suyu kontrolü de yapılmıştır. Tesisin izlenmesi ve denetlenmesi, Kaş Belediyesi'nin, Kaş Kaymakamlığı'nın, Sağlık Bakanlığı ile birlikte Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın kontrolü altındadır. Alanın turistik önemi nedeniyle Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan destek alınabilmektedir.

Mülga ÖÇKKB'ndan alınan bilgiye göre, Üçağz ve Kale köylerinin atık suları bir vidanjörle toplanmakta ve kısmen Demre'deki depolama alanına götürülmekte veya denize boşaltılmaktadır. Bu işlem, Üçağz Köy Muhtarı tarafından bir vidanjör ve bir atık toplama teknesi ile yürütülmektedir. Vidanjörün kapasitesi yılda 200 ton atık, teknenin kapasitesi ise yılda 500 ton atıktır. Bölgede 250 ev olduğu dikkate alındığında bu miktar, 125 ton atık/ay veya 1.500 ton atık/yıl anlamına gelmektedir. Bu durum, uygun bir kanalizasyon ihtiyacını göstermektedir. Oysa bölgede atık su arıtma tesisi yoktur; boşaltma kapasitesi yeterli değildir ve foseptikler hâlâ yaygın olarak kullanılmaktadır. Aynı zamanda, bölgeyi kullanan ziyaretçi ve tekne sayısı her yıl artmaktadır.

Çoğu ülkede olduğu gibi, Türkiye'de kanalizasyon ve atık su karadan 10 mil açıktaki yasal olarak denize boşaltılabilir, çünkü açık deniz, foseptik atıklarını doğal bakteri faaliyeti yoluyla yok etme yeteneğine sahiptir.

3.5.1.2. Tekne Kaynaklı Atık Kirliliği

Kaş -Kekova ÖÇKB içinde tekne atık sularının kabul edildiği toplama tesislerinin bulunduğu yerler şunlardır:

- Üçağz bölgesindeki rıhtımda ve Kaş limanı balıkçı barınağında, Kaş Belediyesi tarafından kurularak işletilen tesis,
- Kekova (Üçağz Köyü) önündeki iskelede, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü tarafından kurulan atık toplama tesisi,
- Ölüdeniz alanında hizmet veren atık toplama teknesi (tekne bakımı yapılamadığından kullanılamamaktadır).

Bu tesisler faaliyette olmalarına rağmen, atık su toplamanın devamlılığı ve kontrolü tam anlamıyla sağlanamamaktadır. Bir bütün olarak bölge içinde uygulama ve kontrol mekanizmasında bir boşluk vardır.

Deniz araçlarının katı ve sıvı atıkların toplanması ve bertarafı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı'nın yasal düzenlemeleriyle yönetilmektedir. Bu konuda hazırlanan yönetmelik, Çevre Kanunu ve MARPOL 73 / 78 Sözleşmesi uyarınca yayımlanmıştır.

Bu yönetmeliğe göre teknelerin atıklarını almaktan liman yöneticileri sorumludur. Kaş ve Kekova gibi küçük limanlarda belediyeler ve köy muhtarları bu görevi yerine getirmektedir. Kaş Liman Başkanlığı yetkililerinin, Kaş Limanı sınırları içinde verdikleri lisansın, atık alım sistemlerinin kullanımı için tekne sahiplerince alınması gereklidir.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı tarafından çıkartılan Gemilerden Atık Alınması ve Atıkların Kontrolü Yönetmeliği'ne göre, tekneler limana girmeden önce atık bildirimleri kontrol edilir. Geminin diğer limana gidinceye kadar üreteceği atık için yeterli depolama hacmi olmaması durumunda liman yetkilisinin çıkış izni vermeyi reddetme yetkisi vardır. Atıklarını teslim etmeyen tekneler gidecekleri limana bildirilir.

Kaş'ta teknelerin atık suları ile ilgili tesis belediye tarafından işletilmektedir. Ancak denetimi ile ilgili Kaş Liman Başkanlığı'nın yeterli personele sahip olmamasından ötürü bazı sıkıntılar yaşanmaktadır.

Kekova'da 18 tonluk vakumlu atık su toplama teknesi bulunmaktadır. Tekne, atık toplamak için alanda dolaşır. Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü ve Antalya Valiliği arasında imzalanan protokol çerçevesinde köy muhtarlığı tarafından çalıştırılmaktadır. 1 Temmuz 2011 itibarıyla atıklar makbuz karşılığında toplanmaktadır. Bu sistemin etkin çalışması için toplanacak miktarın doğru tespit edilmesi gerekmektedir. Alanda ek bir tekneye ihtiyaç olduğu ifade edilmektedir.

Bu alanlardaki insan nüfusu ve artan tekne yavaşma kapasitesi, Üçağız ve Kale köylerini tekne ve evsel atıklar bakımından özellikle riske sokmaktadır. Kekova İskelesi'nin tekne taşıma kapasitesinin daha detaylı bir çalışma ile belirlenmesi ve gerekli düzenlemeler yapılması gerekmektedir (Taşıma Kapasitesi Raporu ÖÇKKB).

Teknelerin oluşturduğu diğer bir atık kaynağı, normal tekneçilik işleminin bir yan ürünü olan yağlı sintine suyudur. Sintine suyunu (geminin teknesinin en alt kısmındaki su) dışarıya pompalamadan önce yağın ayrıştırılarak uzaklaştırılması için bölgede tesis bulunmamaktadır.

3.5.1.3. Tekne Bakım ve Onarımı Kaynaklı Kirlilik

Fotoğraf 14. Kaş Limanı'nın havadan görüntüsü

Kaş Limanı'na bağlı tekneler, Kaş Limanı'nı tekne bakım faaliyetleri için kullanmaktadır. Ancak limanda onarım faaliyetleri için bir kızak yoktur. Bakım faaliyetleri limanda kirlilik oluşturmaktadır. Yapılan fizibilite çalışmaları sonucunda bölgede daha uygun bir çekek yeri tespit edilememiştir. Kaş Limanı'na bağlı tekne sahiplerince Kaş Limanı'nın çekek yeri olarak kullanılmasına karar verilmiştir. Limanda kullanılan tekne çekek yerinin temel tedbirler alınarak kullanılması gerekmektedir.

Fotoğraf 15. Kekova'yı ziyaret eden yelkenliler

3.5.2. Balıkçılık

Uzun süreli araştırmalar, türlerin popülasyonlarındaki doğal dalgalanmaların görülebilmesine ve popülasyon dinamiği üzerinde etkin olan doğal ve insan kaynaklı faktörlerin daha iyi anlaşılmasına olanak sağlamaktadır. 2002 yılından bu yana Kaş-Kekova ÖÇKB içinde gerçekleştirilen çalışmaların sonuçları, söz konusu bölgenin yasalarla korunan *Epinephelus* türleri (orfoz-lahoz) bakımından Doğu Akdeniz kıyılarında kalmış korunaklı son bölgelerden biri olduğunu göstermiştir. Ancak elde edilen sonuçlar, Kaş-Kekova ÖÇKB içinde bulunan popülasyonların çok hızlı bir şekilde azaldığını ve köpekdişli lahoz (*Epinephelus caninus*) gibi bazı türlerin neredeyse ÖÇKB içinde yok olduğunu göstermektedir. Korunan türlerin popülasyonlarının geri dönülmez bir şekilde hasara uğramaması için acilen ciddi önlemlerin alınması gerekmektedir.

Fotoğraf 16. Nesli tehlike altında olan orfoz

Orfoz (*Epinephelus marginatus*) ve çizgili lahoz (*Epinephelus costae*) farklı yaşam alanlarını tercih eder (Yokeş, 2006 and 2009). Her iki türün de juvenil ve erişkin bireyleri ayrı derinlik bölgelerinde barınmaktadır. Bu nedenle, sadece açık denizde bulunan kayalık alanlar değil, deniz çayırlarının olduğu koylar da balıkçılık, dalış, tekne demirleme gibi insan etkilerine karşı korunmalıdır.

Yasadışı balıkçılık, bölgedeki en büyük sorundur ve orfoz - lahoz popülasyonlarının bugünkü duruma gelmesinin en büyük nedenidir. Bu nedenle, sadece ticari avcılığın yasaklanması soruna yeterli bir çözüm getirmez. Alanı 24 saat izleyebilecek, sahil güvenlik ve ilgili diğer yasal otoritelere yardımcı olabilecek bir korucu sisteminin kurulması şarttır. ÖÇKB'yi etkileyen ve yerel kontrolün dışında olan diğer faktör; iklim değişikliğinin öngörülen olumsuz etkileri ve yerel sularının ısınmasıdır. Ancak, yoğun etki yerel kökenlidir ve iyi planlanmamış insan faaliyetlerinin sonucudur, yani çoğu etkili koruma ve yönetim ile kontrol altına alınabilir.

3.5.3. Tekne Turizmi

Fotoğraf 17. Tekne demirleme faaliyetleri

Kaş-Kekova ÖÇKB'de kıyı çizgisi boyunca kapalı/korunaklı pek çok koy bulunmaktadır. Bu koylar gezi tekneleri için önemli durak noktalarıdır. Artan ziyaretçi sayısı ile bu kapalı koylara demirleyen tekne sayısı her geçen yıl artmaktadır. Biyolojik çeşitliliğin korunaklı koylarda daha fazla çıkmasının nedeni bu koyların içinde bulunan *Posidonia oceanica* ve *Cymodocea nodosa* dağılım alanlarıdır. Aşırı demirleme nedeniyle kısmen ağır tahribata uğramış olan bu bitki popülasyonlarının acil olarak koruma altına alınması, demirleme faaliyetlerinin bu koylarda kısıtlanması ya da şamandıra sistemleri ile düzenlenmesi gerekmektedir.

3.5.4. Yapılaşma

Antalya Demre Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi'nde ve Kalkan kıyı bandında yapılacak olan turizm yatırımlarının (havaalanı, marina vb. gibi) kontrollü ve planlı yapılmadığı takdirde Kaş-Kekova Deniz Koruma Alanı'nın olumsuz yönde etkilenmesi kaçınılmazdır.

Fotoğraf 18. Kaş'ta 2011'de açılan marina

Türkiye’de Kaş Bölgesi’nde fazla sayıda 2B arazilerinin yer alması, hak sahiplerinin belirlenmesi ve satış sürecinde Kaş’ta oluşabilecek hızlı yapılaşma riski söz konusudur. Kaş İlçe Merkezi, ÖÇKB sınırları içerisinde olmamasına rağmen ilçeye yapılacak her türlü yatırımın Kaş-Kekova Deniz Koruma Alanı’nı etkileyeceği göz önünde bulundurulmalıdır ve plan kararları bu vizyon ile belirlenmelidir.

3.5.5. Dalış Aktiviteleri

Fotoğraf 19. *Dalgıç ve deniz çayırları*

Dalış aktiviteleri de bentik biyotayı rahatsız edebilir. Aşırı sayıda dalgıç; balık topluluklarını olumsuz etkileyebilir, tecrübesiz dalgıçların deniz tabanı ile olan kontrolsüz temasları sonucunda algler, deniz bitkileri ve yaşamı deniz dibine bağlı diğer canlılar hasar görebilir. Bu nedenle dalış aktiviteleri sınırlandırılmalı ve dalış noktaları için günlük dalgıç taşıma kapasitesi belirlenmelidir. Deniz bitkileri, tekne demirlemesinin yanında tecrübesiz dalgıçlara karşı da korunmalıdır.

Fotoğraf 20. *Demirleme faaliyetlerinin deniz çayırlarına etkisi*

3.5.6. Yabancı Türler

Süveyş Kanalı vasıtasıyla Kızıl Deniz'den Akdeniz'e girmiş ve Doğu Akdeniz Havzası'na yerleşmiş olan yabancı türlerin, Kaş-Kekova kıyılarında büyük popülasyonlar oluşturdukları gözlemlenmektedir. Balık, yumuşakça ve kabuklu türlerinin yanı sıra foraminifer gibi tek hücreli canlı grupları da en baskın yabancı türler arasındadır. Bölgeye yeni gelen yabancı türlerin, çok kısa bir süre içinde bütün alana yayıldıkları görülmektedir. Örneğin, oldukça geniş yayılıma sahip olan balon balığı (*Lagocephalus sp.*), ticari balıkçılık faaliyetlerini olumsuz etkilemektedir.

Fotoğraf 21. Yabancı türlerin balıkçılığa etkisi

Akdeniz genelinde küresel ısınma nedeniyle sıcaklık artışı gözlemlenmektedir. Sıcaklık ortalamalarındaki çok küçük çaplı artışlar bile denizel ekosistemler için büyük etkilere yol açabilir. Kızıldeniz kökenli foraminifer türlerinin öldükten sonra sedimanda biriken kalsiyumkarbonat kavkuları deniz tabanında aşırı miktarda kum oluşumuna yol açmaktadır. Bu birikim o kadar fazladır ki, kayalık zeminler kısa bir sürede kum yığınları altında kaybolmaktadır. Doğal habitat kaybına neden olan bu durum, ekosistemin tümünden değişmesine yol açabilir. Kaş-Kekova ÖÇKB'de, koruma altındaki türlerin mevcut popülasyonlarının büyüebilmesi ya da en azından sabit tutulabilmesi için bölgeye özgü bir koruma stratejisinin geliştirilmesi gerekmektedir.

4. DEĞERLENDİRME

4.1. Kaş-Kekova Öçkb Vizyonu

Kaş-Kekova ÖÇKB için paydaşlar birlikteliğinde belirlenen vizyon: “2031 yılında Kaş-Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi, doğal kaynakları ve tarihi mirası ile korunan, ekolojik değerler üzerindeki ekonomik ve sosyal faaliyetlerin etkilerinin göz önüne alındığı, ilgili tarafların işbirliği ile deniz ve kıyı alanları için bütüncül bir yönetim planı takip edilerek, bütün Akdeniz bölgesine örnek olarak gösterebilmelidir” şeklinde ifade edilmektedir.

SORUNLAR VE STRATEJİLER	Eğitim, bilgilendirme	Uygulamaların geliştirilmesi	Araştırma	Denetleme	Yeni Düzenlemeler	Zonlama
Profesyonel balıkçılık düzenlemelerindeki eksiklikler						
Kıyı ve deniz alanında yönetim eksikliği						
Alan dışından gelen balıkçılar						
Yasak sezon dışında uzatma ağı avcılığı						
Dinamit avcılığı						
Yasadışı balıkçılığın kontrol eksikliği						
Restoranlarda satılan deniz ürünlerinin denetleme eksikliği						
Amatör balıkçılık etkileri						
Amatör balıkçı lisanslama sisteminin olmayışı						

KAŞ-KEKOVA ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGESİ DENİZEL YÖNETİM PLANI 2014-2017

SORUNLAR VE STRATEJİLER	Eğitim, bilgilendirme	Uygulamaların geliştirilmesi	Araştırma	Denetleme	Yeni Düzenlemeler	Zonlama
Çukurbağ Yarımadası'ndaki altyapı eksikliği						
Kaş Atık Arıtım Tesisinin yetersizliği						
Yeni yolların yapımı						
Teknelerin demirleme faaliyeti						
Tekne taşıma kapasitelerinin belirlenmesindeki yetersizlik						
Tekne kaynaklı kirlilik						
Balıkların üreme alanlarındaki aktivitelerin etkileri						
Ağlara takılan deniz kaplumbağaları						
Fok mağaralarının dalgıçlar tarafından kullanımı						
Deniz çayırlarının tahrip olması						
Çevre bilinci eksikliği						
Paydaşların DKA yönetimine olan katılımındaki yetersizlik						

Yapılan tüm analizlerin sonucunda zonlama ve 5 yıllık eylem planları tüm paydaşlar ile birlikte hazırlanmıştır.

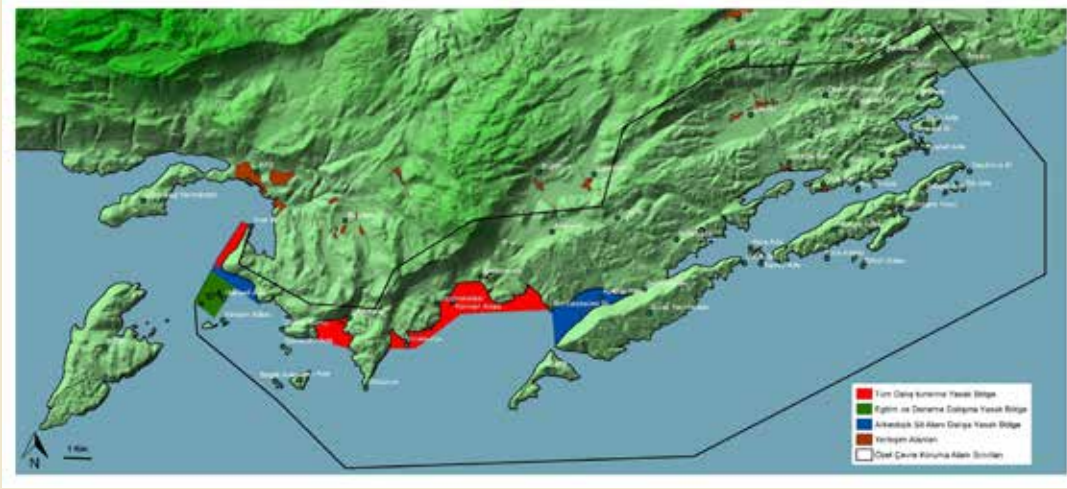
5. ZONLAMA

Uluslararası sözleşmeler ve yasalar çerçevesinde koruma altına alınan denizel türlerin nesillerinin devam edebilmesi için, popülasyonlarının yeterli yoğunlukta farklı boyutlardaki bireylerden oluşması gerekir. Bu, ancak koruma altındaki türler için önemli olan yaşam alanlarının da koruma altına alınmasıyla gerçekleşebilir. Sağlıklı bir popülasyonun varlığı, deniz koruma alanındaki koruma uygulamalarının başarısını gösterir. DKA'larda yavru gelişimine uygun yapıların bulunması popülasyonun kalıcı olabilmesi için gereklidir. Bu nedenle sadece tür ölçeğinde değil, bölgesel koruma sağlanmalı ve öncelikle yavruların bol bulunduğu bölgeler gerektiği gibi koruma altına alınmalıdır (Mesa 2002).

Bölgede oluşturulacak korunan alanlar, içerdikleri tehditlere göre farklı koruma yöntemleri içerebilir. Yavru bireylerin sık görüldüğü kesinlikle her türlü amatör balıkçılık ve ticari amaçlı da olsa sepetle balıkçılık kesinlikle yasaklanmalıdır. Açıktaki ada ve sığıklar çevresinde yoğunlaşmış olan ergin popülasyonu mutlaka her türlü avcılık baskısından uzak tutulmalıdır. Ancak yavruların zamanla açıktaki alanlara göç ettiği göz önüne alındığında, kıyıdaki yavru alanları ile açıktaki erişkin alanları arasında koridor alanların da oluşturulması gerekir. Bu doğrultuda Kaş-Kekova ÖÇKB'de amatör ve ticari balıkçılığa kapalı ya da sınırlı alanlar, paydaşlarla birlikte belirlenmiştir. Öneri, Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü tarafından, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü'ne, Ticari ve Amatör Su Ürünleri Avcılığını Düzenleyen Tebliğ'lerde yer alması için sunulmuştur.

22/3/1971 tarihli ve 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu ve 10/3/1995 tarihli ve 22223 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Su Ürünleri Yönetmeliği'ne göre hazırlanan 3/2 Numaralı Amatör (2012/66) ve 3/1 Numaralı Ticari (2012/65) Amaçlı Su Ürünleri Avcılığını Düzenleyen Tebliğ'lerde, 18 Ağustos 2012 tarihli resmi gazetede yayınlandığı üzere, sunulan önerilen büyük bir bölümü Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından kabul edilmiştir (EK 2. Kaş-Kekova Deniz Koruma Alanı Zonlama Haritası).

Dalıcıların, özellikle de tecrübesiz dalıcıların olumsuz etkilerini en aza indirmek için Kaş Sualtı Deneği (KASAD) ile bir araya gelinerek dalış zonlama kararlarını da içeren bir protokol hazırlanmıştır (Harita 5). Bu protokolün Turizm Kurul Kararları'nda yer alması önerilmektedir.

Harita 5. Kaş-Kekova ÖÇKB dalış kuralları önerisi.

Alanda bulunan *Posidonia oceanica* ve *Cymodocea nodosa* deniz çayırları, özellikle orfoz türleri olmak üzere pek çok balık türünün yavruları için (*Epinephelus* ve *Sparid* türlerinin juvenilleri) önemli büyüme ve gelişme alanlarını teşkil etmektedir. Alanda deniz çayırlarının bulunduğu bölgelerde, yakın bir gelecekte deniz çayırlarının yok olmasını engellemek için tekne demirleme faaliyetlerinin ivedilikle düzenlenmesi gerekmektedir. Bentik yaşam alanını korumak için şamandıralar yerleştirilmelidir. Şamandıraların yerleştirilecekleri bölgeler ve özellikleri yapılan alan çalışmaları ile belirlenmiştir.

İDEAL HEDEF 1. KAŞ-KEKOVA ÖÇKB'DE DENİZ ve KIYI EKOSİSTEMİNİ OLUMSUZ ETKİLEYEN SIVI ve KATI ATIK KİRLİLİĞİNİN 5 YIL SONUNDA EN AZA İNDİRİLMESİ

Uygulama Hedefi 1.1. Tekne kaynaklı sivi ve katı atıkların bertarafının sağlanması

Faaliyet 1.1.1. Kekova'da tekne atık (sıvı ve katı) alım tesislerinin projelendirilmesi

Kim/Kimler	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı. (Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü), Demre Kaymaklığı
Nerede?	Kale ve Üçağz iskeleleri
Ne zaman ve hangi sıklıkta?	2012 yılı içinde mavi kart uygulamaları başladı. Uygulama 2013 yılı sonuna kadar
Nasıl?	Teknelerden alınacak pis su, sintine suyu ve katı atık alım sisteminin projelendirilerek, Bakanlıktan onay alınması gerekmektedir.
Personel, Ekipman	Belediye personeli veya ihale edilerek özel sektör tarafından gerçekleştirilecektir.
Sorumlu kurum ve kuruluşlar	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü), Demre Kaymaklığı
Kaynakça	Çevre Kanunu ve Gemilerden Atık Alınmasına İlişkin Mevzuat
Danışılacak kişi, Kurum ve Kuruluşlar	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

Faaliyet 1.1.2. Kekova'da tekne atık alım tesislerinin uygulanması

Kim/Kimler	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü), Demre Kaymaklığı, Antalya Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu
Nerede?	Kale ve Üçağz iskeleleri
Ne zaman ve hangi sıklıkta?	2014 ikinci yarısına kadar
Nasıl?	Hazırlanan ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na onaylanan aynı zamanda Kurul tarafından uygun görülen proje çerçevesinde Kale ve Üçağz iskelelerine yerleştirilerek
Personel, Ekipman	Proje teklifinde tamamlanacak
Sorumlu kurum ve kuruluşlar	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü), Demre Kaymaklığı
Kaynakça	Çevre Kanunu ve Gemilerden Atık Alınmasına İlişkin Mevzuat, 1.1.1.-numaralı Faaliyet
Danışılacak kişi, Kurum ve Kuruluşlar	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı. Fethiye ve Göcek Belediyeleri

Faaliyet 1.1.3. Kaş ve Kekova için iki adet atık alım tesisinin alımı ve işletilmesi

Kim/Kimler	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı. Fethiye ve Göcek Belediyeleri
Nerede?	Kaş-Kekova ÖÇKB / Kaş tarafı
Ne zaman ve hangi sıklıkta?	Kekova için müraaat edilmiş, temin edildikten sonra her türlü işletmeye esas belgesi tamamlanarak işletmeye alınabilir. Kaş için ayrıca Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na başvurulması gerekir.
Nasıl?	Antalya – Kekova arasında kullanılmak üzere Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile Deniz Temiz Derneğine başvuruda bulunan Demre Kaymaklığı ve Kale Üçağz Köyü Muhtarlığı tekne Bölge içinde devamlı ve rutin gezerek./Kaş için de aynı şekilde işletilebilir.
Personel, Ekipman	-
Sorumlu kurum ve kuruluşlar	İşletilmesi konusunda Kaş Kaymaklığı ve Demre Kaymaklığı ile yönetim birimi görev alacak.
Kaynakça	Çevre Kanunu ve Gemilerden Atık Alımına İlişkin mevzuat
Danışılacak kişi, Kurum ve Kuruluşlar	Özel Sektör Turmepa

Faaliyet 1.1.4. Su kirlilik izleme çalışmalarına devam edilmesi	
Kim/Kimler	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Kaş Belediyesi, Sağlık Bakanlığı
Nerede?	Kaş Limanı, Kaş-Kekova yüzmeye alanları ve Kekova Ölüdeniz kısmında
Ne zaman ve hangi sıklıkta?	Stürekli, her ay alınacak numunelerle
Nasıl?	Kurumlarca ortak olarak belirlenen parametrelere ilişkin belirlenen noktalardan alınacak numunelerin akredite laboratuvarlarda ölçülerek
Personel, Ekipman	Ortak belirlenecek bütçe ve özel sektör personeli ile
Sorumlu kurum ve kuruluşlar	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (Antalya İl Müdürlüğü), Orman ve Su İşleri Bakanlığı (Antalya İl Müdürlüğü), Kaş Belediyesi, Sağlık Bakanlığı (Antalya İl Müdürlüğü)
Kaynakça	Çevre Kanunu ve ilgili yönetmelikler
Danışılacak kişi, Kurum ve Kuruluşlar	Üniversiteler
Uygulama Hedefi 1.2. Bölgedeki altyapı eksikliklerinin tamamlanması	
Faaliyet 1.2.1 Çukurbag Yarımadası Kanalizasyon Projesinin Yapılması	
Kim/Kimler	Kaş Belediyesi ve İller Bankası
Nerede?	Kaş Limanı, Çukurbag Yarımadası
Ne zaman ve hangi sıklıkta?	2010 yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı'ndan proje çalışması için ayrılan bütçe ile 2014 yılında ana kanalizasyon hattının projesi tamamlanacak.
Nasıl?	Çukurbag yarımadasının ana kanalizasyon hattının 7 km'lik kısmına ilişkin proje, tamamlanıp onaylanacak.
Personel, Ekipman	Kültür ve Turizm Bakanlığı
Sorumlu kurum ve kuruluşlar	Kaş Belediyesi
Kaynakça	Belediye Yatırım Programı
Danışılacak kişi, Kurum ve Kuruluşlar	İl Özel İdaresi
Faaliyet 1.2.2. Çukurbag Kanalizasyon Projesinin Uygulanması	
Kim/Kimler	Kaş Belediyesi – Özel sektör
Nerede?	Kaş Limanı Çukurbag Yarımadası
Ne zaman ve hangi sıklıkta?	2013-2014 yıllarında
Nasıl?	Hazırlanan ve onaylanan projesine göre Kaş Belediyesi tarafından ihale edilmek suretiyle uygulama yapılacak.
Personel, Ekipman	Kaş Belediyesi
Sorumlu kurum ve kuruluşlar	Kaş Belediyesi
Kaynakça	Kaş Belediyesi yatırım programı
Danışılacak kişi, Kurum ve Kuruluşlar	İl Özel İdaresi

Faaliyet 1.2.3. Kaş Balıkçı Barınağı üstünün tekne bakım ve onarım yeri olarak kullanılması için uygulama imar planının ve projesinin yapılması	
Kim/Kimler	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Kaş Belediyesi
Nerede?	Kaş Balıkçı Barınağı mendirek üstü
Ne zaman ve hangi sıklıkta?	2014 yılında imar planı yapımı ve proje çalışması
Nasıl?	Mendirek ve balıkçı barınağı imar planı olmadan yapılması nedeniyle hazırlanacak imar uygulama planı ve projesi, öncelikle Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'ndan izin alınarak, tekne çekek yerleri mevzuatına uygun bir şekilde yapılarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (TVKGM) tarafından onaylanacak
Personel, Ekipman	Kaş Belediyesi tarafından ihale edilecek ve Kaş Belediyesi İmar Müdürlüğü gereken denetimi yapacak
Sorumlu kurum ve kuruluşlar	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Kaş Belediyesi
Kaynakça	Kaş Belediyesi yatırım programı
Danışılacak kişi, Kurum ve Kuruluşlar	Özel Sektör, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı (Su Ürünleri Kooperatifi), Denizciler Derneği, Güntü Birlik Tur Tekneleri Kooperatifi, KASAD.
Faaliyet 1.2.4. Kaş Balıkçı Barınağı tekne bakım ve onarım yerinin planlanması ve işletilmesi	
Kim/Kimler	Kaş Belediyesi
Nerede?	Kaş Balıkçı Barınağı mendireğinde
Ne zaman ve hangi sıklıkta?	2014 yılı sonu
Nasıl?	Plan ve projesine uygun olarak ve ihale edilerek gerçekleştirilecek. İşletmesi Kaş Belediyesi tarafından yapılacak
Personel, Ekipman	Kaş Belediyesi
Sorumlu kurum ve kuruluşlar	Kaş Belediyesi, Su Ürünleri Kooperatifi, Güntübirlik Tur Tekneleri Kooperatifi, KASAD, Denizciler Derneği
Kaynakça	Kaş Belediyesi yatırım programı
Danışılacak kişi, Kurum ve Kuruluşlar	Kaş Marina Yönetimi
Faaliyet 1.2.5. Kekova sıvı atık toplama ve bertaraf sistemi için yol haritasının belirlenmesi	
Kim/Kimler	Demre Kaymakamlığı, Antalya Kültür Varlıkları Koruma Bölge Kurulu, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
Nerede?	Üçağız ve Kale köylerinde
Ne zaman ve hangi sıklıkta?	2013-2014 yıllarında
Nasıl?	Alanın arkeolojik, doğal ve kentsel sit olması nedeniyle yapılabilecek atık alım sisteminin değerlendirilmesi için toplantılar düzenlenecek
Personel, Ekipman	Demre Kaymakamlığı
Sorumlu kurum ve kuruluşlar	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Antalya Kültür Varlıkları Koruma Bölge Kurulu, Demre Kaymakamlığı, Kale Üçağız Köy muhtarlıkları
Kaynakça	İl Özel İdaresi
Danışılacak kişi, Kurum ve Kuruluşlar	Özel sektör, üniversiteler, İller Bankası

Faaliyet 1.2.6. Kaş mevcut atık su arıtma tesisinin güncel durumunun tespit edilmesi	
Kim/Kimler	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Kaş Belediyesi, İller Bankası
Nerede?	Kaş atık su arıtma tesisi
Ne zaman ve hangi sıklıkta?	2014 yılında (2012 yılında İller bankası tarafından deşarj hattı projesi uygun raporu verilmiş.)
Nasıl?	Tesisin proje ve uygulamasının ele alınarak bir rapor hazırlanacak
Personel, Ekipman	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
Sorumlu kurum ve kuruluşlar	Kaş Belediyesi, Kaş Kaymakamlığı
Kaynakça	Kaş-Kekova ÖÇKB Denizel Yönetim Planı
Danışılacak kişi, Kurum ve Kuruluşlar	WWF-Türkiye, Dalış Okulları, Üniversiteler
Faaliyet 1.2.7. Kaş atık su arıtma tesisinin gerekmesi halinde iyileştirilmesi	
Kim/Kimler	İller Bankası, Kaş Belediyesi, Kaş Kaymakamlığı
Nerede?	Kaş Atık su arıtma tesisi ve deşarj tesisi
Ne zaman ve hangi sıklıkta?	2014 yılında
Nasıl?	Hazırlanacak rapora göre tesisin modernize edilmesi gerekmektedir.
Personel, Ekipman	İller bankası personeli ve kaynağı
Sorumlu kurum ve kuruluşlar	İller Bankası, Kaş Belediyesi, Kaş Kaymakamlığı
Kaynakça	Hazırlanacak mevcut durum raporu
Danışılacak kişi, Kurum ve Kuruluşlar	İller Bankası
İDEAL HEDEF 2. KAŞ – KEKOVA ÖÇKB'DE DENİZ ve KIYI HABİTATLARININ 5 YILIN SONUNDA SAĞLIKLILIK HALİNE GETİRİLMESİ	
Uygulama Hedefi 2.1. Biyolojik çeşitlilik izleme çalışmaları yürütülmesi	
Faaliyet 2.1.1. Bayrak balık türlerinin izlenmesi (Orfoz, lahoz, fangri)	
Kim/Kimler	Üniversiteler, Enstitüler, Sivil Toplum kuruluşları, KASAD
Nerede?	Kaş – Kekova ÖÇKB deniz alanında
Ne zaman ve hangi sıklıkta?	Her iki yılda bir
Nasıl?	2.1.1. , 2.1.2. ve 2.1.5 numaralı 3 faaliyet; tek bir proje çerçevesinde Kaş-Kekova ÖÇKB Denizel Yönetim Planı'nda belirtilen yöntem ile.
Personel, Ekipman	-
Sorumlu kurum ve kuruluşlar	Kaş ve Demre Kaymakamlığı başkanlığındaki yönetim birimi
Kaynakça	Kaş-Kekova ÖÇKB Denizel Biyolojik Çeşitlilik Araştırmaları 10 Yıllık Değerlendirme Raporu
Danışılacak kişi, Kurum ve Kuruluşlar	WWF-Türkiye, Üniversiteler

Faaliyet 2.1.2. Balıkçılığa kapalı alanların bayrak türler açısından izlenmesi	
Kim/Kimler	Üniversiteler, Enstitüler, Sivil Toplum kuruluşları, KASAD
Nerede?	Kaş-Kekova ÖÇKB deniz alanında belirlenen balıkçılığa kapalı alanlarda
Ne zaman ve hangi sıklıkta?	Her iki yılda bir
Nasıl?	2.1.1.1. , 2.1.2. ve 2.1.5 numaralı 3 faaliyet; tek bir proje çerçevesinde Kaş-Kekova ÖÇKB Denizel Yönetim Planı'nda belirtilen yöntem ile.
Personel, Ekipman	-
Sorumlu kurum ve kuruluşlar	Kaş ve Demre Kaymakamlığı başkanlığındaki yönetim birimi
Kaynakça	Kaş-Kekova ÖÇKB Denizel Biyolojik Çeşitlilik Araştırmaları 10 Yıllık Değerlendirme Raporu
Danışılacak kişi, Kurum ve Kuruluşlar	WWF-Türkiye, Üniversiteler
Faaliyet 2.1.3. Kaş-Kekova ÖÇKB'de biyolojik çeşitliliğin izlenmesi	
Kim/Kimler	Üniversiteler, Enstitüler, Sivil Toplum kuruluşları
Nerede?	Kaş - Kekova ÖÇKB deniz alanında
Ne zaman ve hangi sıklıkta?	Her üç yılda bir
Nasıl?	2.1.1.1. , 2.1.2. ve 2.1.5 numaralı 3 faaliyet; tek bir proje çerçevesinde Kaş-Kekova ÖÇKB Denizel Yönetim Planı'nda belirtilen yöntem ile.
Personel, Ekipman	-
Sorumlu kurum ve kuruluşlar	Kaş ve Demre Kaymakamlığı başkanlığındaki yönetim birimi
Kaynakça	Kaş-Kekova ÖÇKB Denizel Biyolojik Çeşitlilik Araştırmaları 10 Yıllık Değerlendirme Raporu
Danışılacak kişi, Kurum ve Kuruluşlar	WWF-Türkiye, Üniversiteler
Faaliyet 2.1.4. Deniz çayırlarının dağılımının (Poseidonia oceanica, Cymodocea nodosa, Halophylla stipulacea) izlenmesi	
Kim/Kimler	Üniversiteler, Enstitüler, Sivil Toplum kuruluşları
Nerede?	Kaş-Kekova ÖÇKB deniz alanında deniz çayırlarının yoğun olduğu ve Denizel Yönetim Planı eklerindeki haritalarla belirlendiği yerlerde
Ne zaman ve hangi sıklıkta?	Her iki yılda bir
Nasıl?	2.1.1.1. , 2.1.2. ve 2.1.5 numaralı 3 faaliyet; tek bir proje çerçevesinde Kaş-Kekova ÖÇKB Denizel Yönetim Planı'nda belirtilen yöntem ile.
Personel, Ekipman	-
Sorumlu kurum ve kuruluşlar	Kaş ve Demre Kaymakamlığı başkanlığındaki yönetim birimi
Kaynakça	Kaş-Kekova ÖÇKB Denizel Biyolojik Çeşitlilik Araştırmaları 10 Yıllık Değerlendirme Raporu
Danışılacak kişi, Kurum ve Kuruluşlar	WWF-Türkiye, Üniversiteler

Uygulama Hedefi 2.2. Deniz çayrları üzerinde demirleme yapılmaması için şamandıra sisteminin kurulması ve işletilmesi

Faaliyet 2.2.1.1. Şamandıraların alana yerleştirilmesi için gerekli izinlerin alınması, haritalara işlenmesi ve gerekli duyuruların yapılması

Kim/Kimler	Kaş ve Demre Kaymakamlığı başkanlığındaki yönetim birimi
Nerede?	Kaş-Kekova ÖÇKB deniz alanında belirlenen koordinatlarda
Ne zaman ve hangi sıklıkta?	2014 yılının ikinci yarısı
Nasıl?	Deniz Yönetim Planı ekinde olan şamandıra haritası ve projesine uygun olarak, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı ile Liman Başkanlığından gereken izinlerin alınması ve koordinatların Seyir Hidrografi ve Oşinografi Dairesi Başkanlığına iletilerek, deniz haritalarına işlenmesi
Personel, Ekipman	Özel Sektör, WWF-Türkiye, İlgili Bakanlıklar
Sorumlu kurum ve kuruluşlar	Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
Kaynakça	Denizel Yönetim Planı eki Şamandıra haritaları, şamandıra projesi
Danışılacak kişi, Kurum ve Kuruluşlar	WWF-Türkiye

Faaliyet 2.2.2. Koordinatları belirli olan şamandıraların alana yerleştirilmesi

Kim/Kimler	Özel sektör, Kaş Kaymakamlığı
Nerede?	Kaş ve Kekova deniz alanında, şamandıra haritalarında belirlenen koordinatlarda
Ne zaman ve hangi sıklıkta?	2014 ikinci yarısına kadar
Nasıl?	Kaş Kaymakamlığı tarafından 2013 yılında Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı'na (BAKA) sunulmak üzere WWF teknik danışmanlığı ile bir proje taslağı hazırlanmıştır. Ayrıca farklı özel sektörlerden de görüş alınmıştır. Gerekli izinlerin alınması ve maddi kaynağın bulunması ile 2014 yılı 3. veya 4. aylarında yapımı başlatılmalıdır.
Personel, Ekipman	Yerel ve ulusal destekçiler bulunmaya çalışılacak. İl Özel İdaresi, Batı Antalya Kalkınma Ajansı, Kültür ve Turizm, Gıda, Tarım ve Hayvancılık, Çevre ve Şehircilik Bakanlıklarının bütçelerinde yer alması gerekmektedir.
Sorumlu kurum ve kuruluşlar	Kaş ve Demre Kaymakamlığı başkanlığındaki yönetim birimi
Kaynakça	Denizel Yönetim Planı çıktıları
Danışılacak kişi, Kurum ve Kuruluşlar	Yerleştirilmeleri aşamasında Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Liman Başkanlığı, WWF-Türkiye, Kaş Denizciler Derneği ve Dalış Okulları destek ve gözetiminde yapılmalıdır.

Faaliyet 2.2.3. Şamandıra sisteminin işletilmesi

Kim/Kimler	Kaş ve Demre Kaymakamlığı başkanlığındaki yönetim birimi
Nerede?	Kaş-Kekova ÖÇKB
Ne zaman ve hangi sıklıkta?	Sürekli
Nasıl?	Hazırlanacak işletme modeli çerçevesinde (Yönetim biriminin şamandıra işletim sistemini hazırlaması gerekir)
Personel, Ekipman	Yönetim birimi tarafından istihdam edilecek personel ile
Sorumlu kurum ve kuruluşlar	Kaş ve Demre Kaymakamlığı
Kaynakça	Hazırlanacak şamandıra işletim modeli
Danışılacak kişi, Kurum ve Kuruluşlar	Kaş Marina işletmesi ve diğer uygulamalar, Kültür Turizm Bakanlığı, WWF-Türkiye

İDEAL HEDEF 3. KAŞ - KEKOVA ÖÇKB'NİN KORUMA ÖNCELİĞİNİN ve SÜRDÜRÜLEBİLİR GELİŞİMİNİN SAĞLANMASI

Uygulama Hedefi 3.1. Kaş-Kekova ÖÇKB kullanıcılarının farkındalığının ve bilincinin artması

Faaliyet 3.1.1. Tüm kullanıcılar mekânsal koruma ve kullanma kararları bilgilerinin duyurulması

Kim/Kimler	WWF-Türkiye
Nerede?	Kaş-Kekova ÖÇKB
Ne zaman ve hangi sıklıkta?	İlk iki yılda (2013-2014)
Nasıl?	Denizel Yönetim Planı ekinde hazırlanan iletişim planı çerçevesinde
Personel, Ekipman	Özel Sektörden sağlanacak küçük proje katkılarıyla
Sorumlu kurum ve kuruluşlar	Kaş ve Demre Kaymakamlığı Başkanlığındaki Yönetim Birimi
Kaynakça	Çevre Düzeni Planı ve Yönetim Planı, Amatör ve Ticari Su Ürünleri Avcılığını Düzenleyen Tebliğler, Turizm Kurul Kararları, Şamandıra İşletim Modeli
Danışılacak kişi, Kurum ve Kuruluşlar	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü- Mekansal Planlama Genel Müdürlüğü), WWF-Türkiye

Faaliyet 3.1.2. Lokanta sahiplerine yönelik farkındalık oluşturma çalışmalarının gerçekleştirilmesi

Kim/Kimler	WWF-Türkiye
Nerede?	Kaş ve Kekova'da bulunan turistik işletmelerde
Ne zaman ve hangi sıklıkta?	Her yıl sezon başında bir kez (2014'den itibaren)
Nasıl?	Denizel Yönetim Planı ekinde hazırlanmış olan iletişim planı çerçevesinde
Personel, Ekipman	Özel sektörden sağlanacak küçük proje katkılarıyla
Sorumlu kurum ve kuruluşlar	Kaş ve Demre Kaymakamlığı başkanlığındaki yönetim birimi
Kaynakça	Yönetim Planı
Danışılacak kişi, Kurum ve Kuruluşlar	WWF-Türkiye, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Kaş Turizm Tanıtma Derneği, Kaş Restorancılar ve Lokantacılar Derneği

Faaliyet 3.1.3. Tüm tekne sahiplerine şamandıra kullanım eğitiminin verilmesi

Kim/Kimler	KASAD, Su Ürünleri Koop. Günübirlik Tur Tekneleri Koop., Kaş Denizciler Derneği
Nerede?	Kaş ve Kekova ÖÇKB
Ne zaman ve hangi sıklıkta?	Şamandıraların yerleştirilmesinden sonra
Nasıl?	Denizel Yönetim Planı ekinde hazırlanmış olan iletişim planı çerçevesinde (çalışan tekne sahiplerine toplantı yaparak ve gereken eğitim malzemesinin dağıtılmasıyla)
Personel, Ekipman	KASAD (Özel sektörden sağlanacak proje katkılarıyla)
Sorumlu kurum ve kuruluşlar	Kaş ve Demre Kaymakamlığı başkanlığındaki yönetim birimi
Kaynakça	Yabancı ülkelerdeki örnekler
Danışılacak kişi, Kurum ve Kuruluşlar	Deniz Ticaret Odası, WWF-Türkiye

Faaliyet 3.1.4. Belediye ve kamu çalışanlarında farkındalık oluşturma çalışmalarının gerçekleştirilmesi	
Kim/Kimler	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
Nerede?	Kaş Belediyesi, Üçağız Kale Muhtarlıkları, Yönetim Birimi personelleri
Ne zaman ve hangi sıklıkta?	Yılda bir kez (2014'den itibaren)
Nasıl?	Denizel Yönetim Planı ekinde hazırlanmış olan iletişim planı çerçevesinde
Personel, Ekipman	İletişim planı materyalleri ve koruma kullanma kararlarını tanımlayan plan kararlarının aktarılmasıyla
Sorumlu kurum ve kuruluşlar	Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı
Kaynakça	Yönetim Planı
Danışılacak kişi, Kurum ve Kuruluşlar	WWF-Türkiye ve Yerel STK'lar
Faaliyet 3.1.5. Alanda dalış yapmak isteyen dalğışlara yönelik Deniz Koruma Alanı ile ilgili bilgilendirme çalışmalarının gerçekleştirilmesi	
Kim/Kimler	KASAD, TSSF
Nerede?	Kaş-Kekova ÖÇKB, İnternet ortamında
Ne zaman ve hangi sıklıkta?	Her yıl sezon başında (2014'den itibaren)
Nasıl?	Hazırlanan iletişim planı ve dalış okulları protokolü çerçevesinde
Personel, Ekipman	Koruma kullanma kararları ve protokol maddeleri
Sorumlu kurum ve kuruluşlar	Kaş ve Demre Kaymakamlığı başkanlığındaki yönetim birimi.
Kaynakça	Denizel Yönetim Planı araştırmaları ve plan kararları
Danışılacak kişi, Kurum ve Kuruluşlar	WWF-Türkiye , KASAD, Turizm Kurulu
Faaliyet 3.1.6. Yasal olarak alanda denetim yapacak olan personelin eğitilmesi	
Kim/Kimler	Kaş ve Kekova Sahil Güvenlik Bot Komutanlığı, Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
Nerede?	Kaş-Kekova ÖÇKB
Ne zaman ve hangi sıklıkta?	Her sezon başında bir kez (2014'den itibaren)
Nasıl?	Kaş-Kekova ÖÇKB'de deniz ve kara alanında denetim yapacak personele tebliğlerin, mevzuatın anlatılması
Personel, Ekipman	İlgili personel tarafından
Sorumlu kurum ve kuruluşlar	Kaş ve Demre Kaymakamlığı başkanlığındaki yönetim birimi
Kaynakça	Çevre Kanunu, SGK yetkileri, Su Ürünleri Kanunu ve Yönetmeliği
Danışılacak kişi, Kurum ve Kuruluşlar	Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Sahil Güvenlik Bot Komutanlığı

Uygulama Hedefi 3.2. Deniz Koruma Alanı'nın koruma kullanma esaslarının uygulanması

Faaliyet 3.2.1. Alanın sosyoekonomik yapısının izlenmesi

Kim/Kimler	Üniversiteler, Enstitüler, Sivil Toplum kuruluşları
Nerede?	Kaş-Kekova ÖÇKB
Ne zaman ve hangi sıklıkta?	Beş yılda bir kez (6 ay sürecek şekilde)
Nasıl?	Üniversitelerin belirleyeceği yöntem ile
Personel, Ekipman	-
Sorumlu kurum ve kuruluşlar	Kaş ve Demre Kaymakamlığı başkanlığındaki yönetim birimi
Kaynakça	Mülga ÖÇKKB Kaş-Kekova ÖÇKB Sosyo-ekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerler Araştırması Sonuç Raporu
Danışılacak kişi, Kurum ve Kuruluşlar	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (Tabiat Varlıkları Koruma Genel Müdürlüğü)

Faaliyet 3.2.2. Mekânsal kullanımları içeren koruma kullanma kararlarının Çevre Düzeni Planı'na işlenmesi

Kim/Kimler	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (Tabiat Varlıkları Koruma Genel Müdürlüğü, Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü)
Nerede?	1/25 000 ölçekli Çevre Düzeni Planı'nda
Ne zaman ve hangi sıklıkta?	Denizel Yönetim Planı çalışması tamamlandıktan sonra
Nasıl?	Denizel Yönetim Planı çerçevesinde hazırlanan deniz koruma alanlarının koruma ve kullanma kuralları ile bölgeleme çalışmalarının Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğüne- Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğüne iletilmesiyle
Personel, Ekipman	Uzman planlamacı Bakanlık personeli ile
Sorumlu kurum ve kuruluşlar	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
Kaynakça	Yönetim Planında tanımlanan deniz koruma alanı ve zonlama kararları
Danışılacak kişi, Kurum ve Kuruluşlar	WWF Proje ekibi

Faaliyet 3.2.3. Alanda belirlenen dalış kurallarının uygulanması

Kim/Kimler	Kaş Liman Başkanlığı, Kaş Sahil Güvenlik Bot Komutanlığı, KASAD
Nerede?	Yönetim planında belirlenen bölgeleme haritasına göre belirlenen dalış noktalarında
Ne zaman ve hangi sıklıkta?	Sürekli
Nasıl?	Şamandıraların yerleştirilmesi, KASAD'ın otokontrolü ile, Objektif değerlendirme ve kontrolün yapılabilmesi için gerekli karar mekanizmasının oluşturulması gerekir.
Personel, Ekipman	Denetleme elemanları
Sorumlu kurum ve kuruluşlar	Kaş Liman Başkanlığı, Kaş Sahil Güvenlik Bot Komutanlığı, KASAD
Kaynakça	Dalış Protokollü
Danışılacak kişi, Kurum ve Kuruluşlar	KASAD, Kaş Kaymakamlığı, Turizm Kurulu, Sahil Güvenlik Bot Komutanlığı

Faaliyet 3.2.4. Alandaki amatör ve ticari balıkçılık kararlarının uygulanması	
Kim/Kimler	Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Sahil Güvenlik Bot Komutanlığı
Nerede?	Kaş-Kekova ÖÇKB
Ne zaman ve hangi sıklıkta?	Tebliğlerin geçerli olduğu sürece
Nasıl?	Sahil Güvenlik Bot Komutanlıklarının denizde, Gıda Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlüğünün karada yapacağı denetim elemanlarının denetimi ile
Personel, Ekipman	Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ve Sahil Güvenlik Bot Komutanlığı personelleri, DKA Yönetim Birimi
Sorumlu kurum ve kuruluşlar	Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Sahil Güvenlik Bot Komutanlığı, Kaş ve Demre Kaymakamlıkları
Kaynakça	3/1 ve 3/2 No'lu Amatör ve Ticari Su Ürünleri Avcılığını Düzenleyen Tebliğler
Danışılacak kişi, Kurum ve Kuruluşlar	Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
Faaliyet 3.2.5. Amatör balıkçılığın yönetim modelinin oluşturulması pilot uygulamasının Kaş-Kekova ÖÇKB'de yapılması	
Kim/Kimler	SAD, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
Nerede?	Kaş-Kekova ÖÇKB
Ne zaman ve hangi sıklıkta?	2012-2013
Nasıl?	Bölgede amatör balıkçılığın durumu belirlenip, eğitim programlarıyla yapılacak bir pilot çalışma
Personel, Ekipman	GEF-SGP ve MedPAN Fon kaynağı
Sorumlu kurum ve kuruluşlar	SAD, KASAD, GelBalDeR, WWF-Türkiye, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
Kaynakça	Bölgede WWF-Türkiye tarafından önceki yıllarda yapılan araştırma çalışmaları
Danışılacak kişi, Kurum ve Kuruluşlar	Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Uzman Biliminsanları
Faaliyet 3.2.6. Alana getirilecek Mavi Kart uygulamalarının izlenmesi	
Kim/Kimler	Antalya Valiliği, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Antalya Deniz Ticaret Odası
Nerede?	Kaş-Kekova ÖÇKB
Ne zaman ve hangi sıklıkta?	2012 yılı itibarıyla Türkiye genelinde mavi kart uygulamalarının performans değerlendirilmesi için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın çalışmaları başlamıştır. İzlemeye ilişkin esaslar bu değerlendirmeden sonra oluşturulacak.
Nasıl?	Kullanıcılara yönelik anket çalışmaları ve Mavi Kart kayıt sisteminin değerlendirilmesi ile
Personel, Ekipman	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Kaş-Kekova DKA Yönetim Birimi
Sorumlu kurum ve kuruluşlar	Antalya Valiliği, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı
Kaynakça	Türkiye genelinde performans değerlendirmesi çalışması
Danışılacak kişi, Kurum ve Kuruluşlar	Muğla Valiliği, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü

Faaliyet 3.2.7. Alan kullanıcılarını (yerli-yabancı turist sayısı, dalgıç sayısı, tekne turuna çıkan kişi sayısı vs.) izleme sisteminin kurulması	
Kim/Kimler	Kaş Sahil Güvenlik Bot Komutanlığı, Kekova Sahil Güvenlik Komutanlığı, Kaş Liman Başkanlığı, Kültür ve Turizm Danışma Bürosu
Nerede?	Kaş ve Demre çıkışlı teknelerde ve konaklama tesislerinde
Ne zaman ve hangi sıklıkta?	Her yıl sezon boyunca
Nasıl?	Teknelere ilgili kişi sayımları Sahil Güvenlik ve Liman Başkanlığı'na verilen beyanlar, konaklama birimlerinde kalanların sayısı ve özellikleri ile ilgili Kültür ve Turizm Danışma Bürosu'nun sayımlarının yönetim birimi tarafından toplanması. Ayrıca her yıl Kaş – Kekova bölgesine gelen yerli ve yabancı turistlere yönelik anket çalışması yapılarak
Personel, Ekipman	Kaş Sahil Güvenlik Bot Komutanlığı, Kekova Sahil Güvenlik Bot Komutanlığı, Kaş Liman Başkanlığı, Kültür ve Turizm Danışma Bürosu personelleri ile
Sorumlu kurum ve kuruluşlar	Kaş Sahil Güvenlik Bot Komutanlığı, Kekova Sahil Güvenlik Komutanlığı, Kaş Liman Başkanlığı, Kültür ve Turizm Danışma Bürosu
Kaynakça	Ziyaretçi izleme sistemi modeli oluşturulacak.
Danışılacak kişi, Kurum ve Kuruluşlar	Dalış okulları, Günübirlik Tur Teknesi Kooperatifi, Denizciler Derneği ve Marina işletmesi, Turizm ve Otelciler Birliği, Kaş Restorancılar ve Lokantacılar Derneği.
İDEAL HEDEF 4. KAŞ-KEKOVA BÖLGESİ'NİN DENİZ KORUMA ALANI'NIN KATILIMCI ŞEKLİDE ve TEK ELDEN YÖNETİMİNİN SAĞLANMASI	
Uygulama Hedefi 4.1. Alan Yönetim Biriminin kurulması ve alanın yönetilmesi sağlanması	
Faaliyet 4.1.1. Alanda, alan yönetim biriminin kurulması (yerel komitenin devam etmesi ve Antalya Valiliğine bölgede, Kaş ve Demre Kaymakamlığı bünyesinde eleman görevlendirilmesi)	
Kim/Kimler	Antalya Valiliği, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Kaş ve Demre Kaymakamlıkları
Nerede?	Kaş-Kekova ÖÇKB
Ne zaman ve hangi sıklıkta?	2014 yılından itibaren
Nasıl?	Yerel Komite sonrası oluşturulan tutanak ve WWF tarafından Antalya Valiliği'ne yazılan gerekeç ve görev tanımı ile.
Personel, Ekipman	Antalya Valiliği, Kaş ve Demre Kaymakamlıkları
Sorumlu kurum ve kuruluşlar	Antalya Valiliği, Kaş ve Demre Kaymakamlıkları
Kaynakça	Denizel Yönetim Planı ve Yerel Komite Tutanakları
Danışılacak kişi, Kurum ve Kuruluşlar	Kaş ve Demre Kaymakamlığı
Faaliyet 4.1.2. Alandaki denetleme mekanizmasının güçlendirilmesi	
Kim/Kimler	Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı, DKA Yönetim Birimi
Nerede?	Kaş-Kekova ÖÇKB
Ne zaman ve hangi sıklıkta?	2014 yılından itibaren
Nasıl?	Gıda Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlüğü'ne ve Kaş Liman Başkanlığına ilave personel atanması, Sahil Güvenlik Komutanlığı'nın kuvvet kolluklarını güçlendirmesi ve Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'na alanda kullanılacak kontrol botunun temin edilmesi ile. Yönetim Birimi personelinin denetim konusunda yetkilendirilmesi ile.
Personel, Ekipman	Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı, Kaş ve Demre Kaymakamlıkları
Sorumlu kurum ve kuruluşlar	Kaş ve Demre Kaymakamlığı, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı
Kaynakça	Kaş-Kekova ÖÇKB Denizel Yönetim Planı
Danışılacak kişi, Kurum ve Kuruluşlar	Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Ulaştırma Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı

Faaliyet 4.1.3. İhbar mekanizmasının kurulması ve izlenmesi	
Kim/Kimler	Kaş ve Demre Kaymakamlığı
Nerede?	Kaş-Kekova ÖÇKB
Ne zaman ve hangi sıklıkta?	2014 yılından itibaren
Nasıl?	Kontrol teknesi caydırıcı olarak rutin ve rutin dışı alanda gezerek, ayrıca telefon hattı kurularak Kaş Kaymakamlığı'nın denetim kontrol botunun alınması ile denetleme den sorumlu kurumlara özel yazı çıkartması ile
Personel, Ekipman	Yönetim birimi personeli
Sorumlu kurum ve kuruluşlar	Kaş ve Demre Kaymakamlıkları
Kaynakça	İhbar mekanizması modeli geliştirilecek.
Danışılacak kişi, Kurum ve Kuruluşlar	İçişleri Bakanlığı

KAYNAKLAR

Yokeş, M.B., 2003. WWF-Türkiye, Likya Kıyılarında Ekolojik Bölge Ölçekli Koruma ve Sorumlu Turizm Projesi, Denizel Biyolojik Zenginlik Araştırması Sonuç Raporu, İstanbul, 887 sayfa.

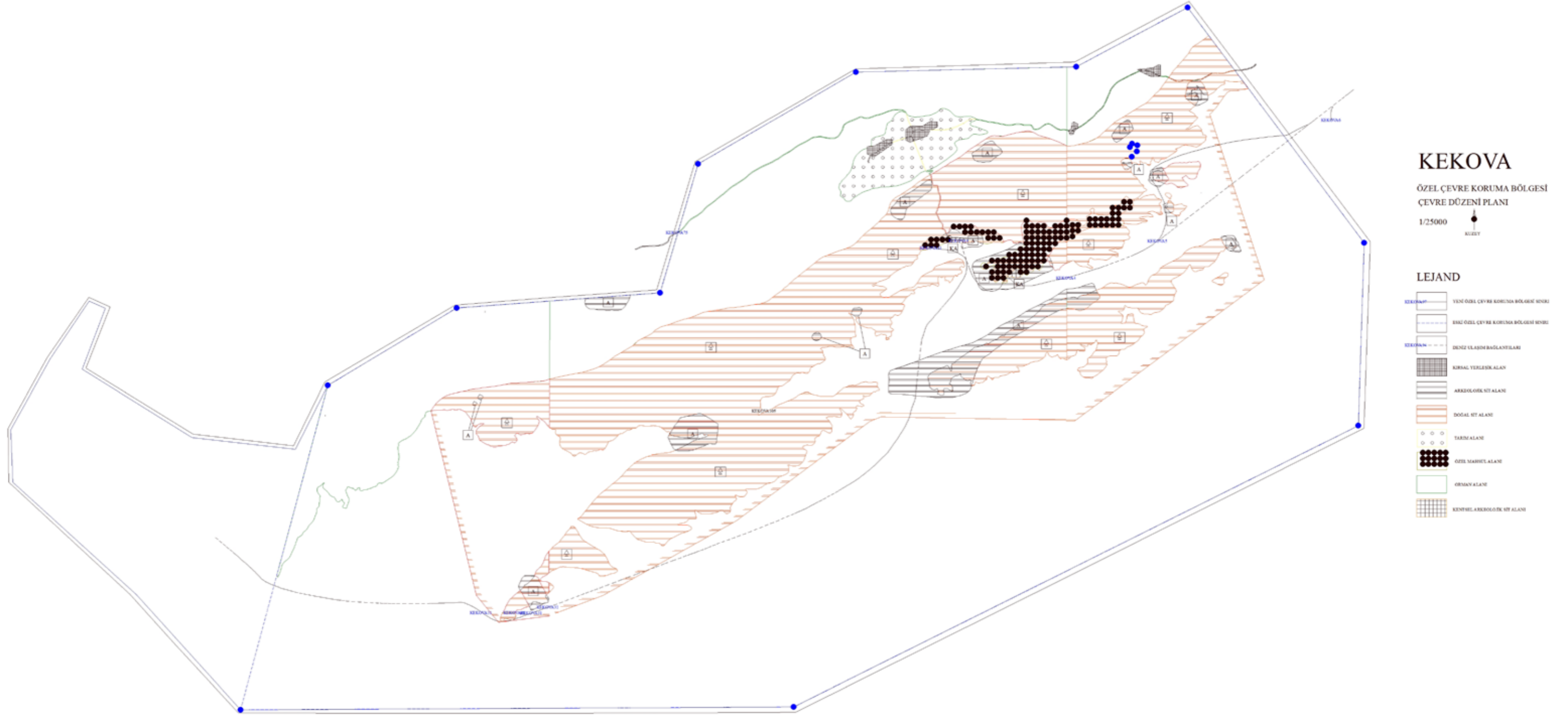
Sualtı Araştırmaları Danışmanlık, Mühendislik ve Tic. Ltd. Şti. 2011. Kaş - Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi "Ölüdeniz Alanı" Taşıma Kapasitesinin Belirlenmesi Projesi Sonuç Raporu, T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı, 322 s.

Optimar Danışmanlık Tanıtım Araştırma ve Organizasyon A.Ş. 2011. Kaş - Kekova Özel Çevre Koruma Bölgesi Sosyoekonomik, Tarihi ve Kültürel Değerlerin Araştırılması Projesi Final Raporu, T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı, 145 s.

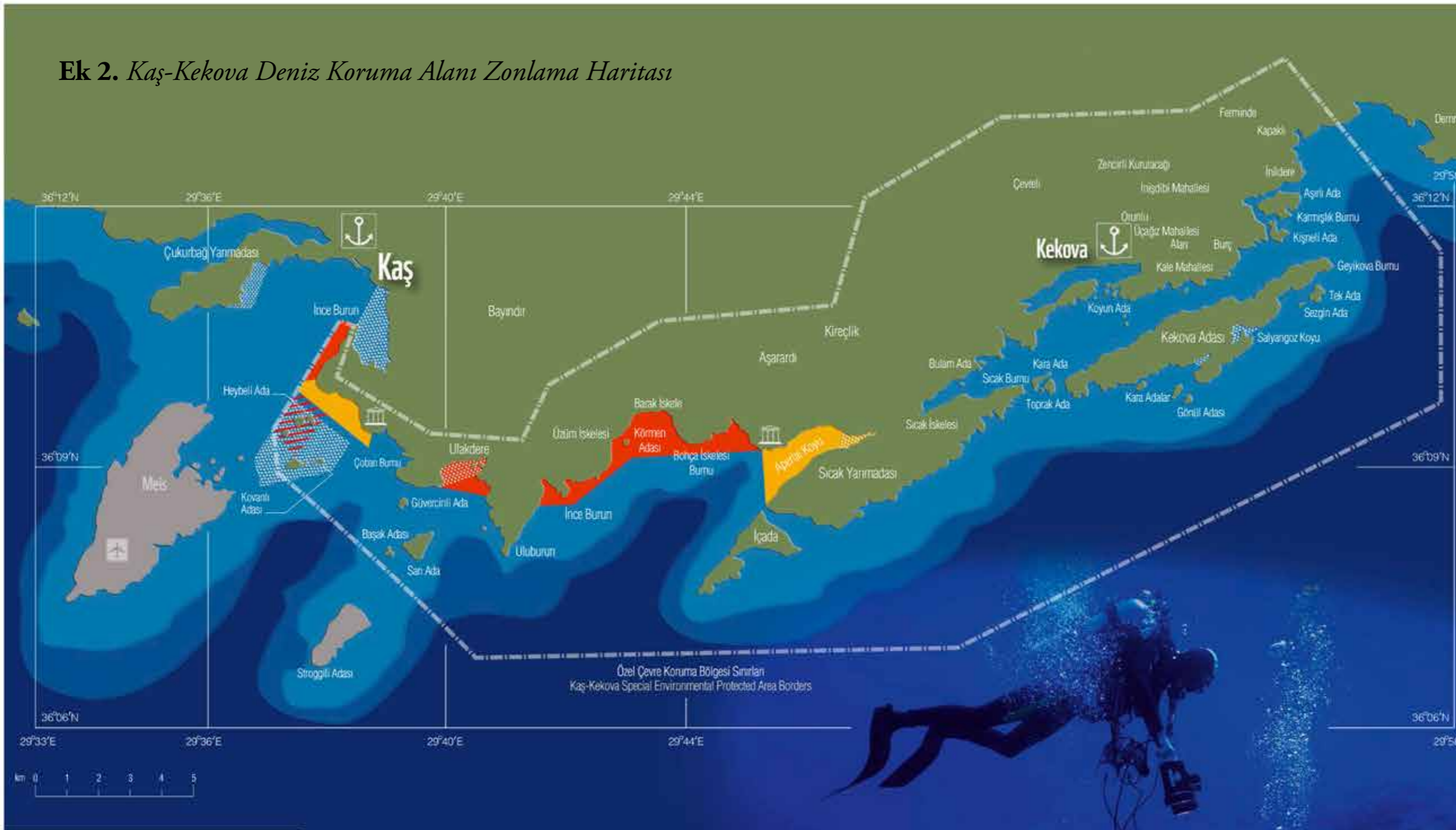
Lopez Ornat, A. (Editor). 2006. Guidelines for the Establishment and Management of Mediterranean Marine and Coastal Protected Areas. Med MPA project. Ed: UNEP- MAP RAC/SPA. Tunis, 49-51

Ek 1. Kaş-Kekova ÖÇKB 1/25.000'lik Çevre Düzeni Planı

Ek 2. Kaş-Kekova Deniz Koruma Alanı Zonlama Haritası

Gösterim | Legend

- Özel Çevre Koruma Bölgesi
Special Environmental Protected Area
- Anakara Mainland
- Yunus Adaları Greek Islands
- ⚓ Liman Harbour
- ⚓ Arkeolojik Bölge Archaeological Site
- Arkeolojik Sit Alanı, Dalışa Yasak Bölge
Archaeological Protected Zone, Restricted Diving Area
- Ticari/Amatör Balıkçılığa Kapalı Alanlar
No Fishing Zone
- Tüm Dalış Aktivitelerine Yasak Bölge
No Diving Zone
- Eğitim ve Deneme Dalışlarına Yasak Bölge
Restricted Zone for Training and Discovery Diving Activities

**Kaş-Kekova'da Hayat Var!
Kaş-Kekova Revives!**

Kaş-Kekova Deniz Koruma Alanı
Kaş-Kekova Marine Protected Area

Kaş-Kekova'nın sahip olduğu tüm değerleri günümüzde ve gelecekte koruyabilmek için hepimiz bir şeyler yapabiliriz.

We all can do something to protect the assets of Kaş-Kekova...

www.wwf.org.tr

Kaş-Kekova Deniz Koruma Alanı

T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Tabii Varlıkların Korunma Genel Müdürlüğü Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü, T.C. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü, Tarımsal Arayış ve Pazarlama Genel Müdürlüğü, T.C. Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı, Deniz ve İç Sular Genel Müdürlüğü, T.C. Sahil Güvenlik Komutanlığı, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Deniz Turizmi Dairesi Başkanlığı, T.C. Antalya Valiliği, Antalya Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü, Antalya Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü, Akdeniz Su Ürünleri Araştırma Üretim ve Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü Beymelek Merkez Birimi, Antalya Sahil Güvenlik Komutanlığı, T.C. Kaş Kaymakamlığı, Kaş Gıda Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlüğü, Kaş Kültür ve Turizm Danışma Müdürlüğü, Kaş Liman Başkanlığı, Kaş Sahil Güvenlik Bot Komutanlığı, T.C. Demre Kaymakamlığı, Demre Gıda Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlüğü, Kekova Sahil Güvenlik Bot Komutanlığı, Kaş Belediyesi, Kaş ve Demre'deki Köy/Mahalle Muhtarlıkları, Kaş Su Ürünleri Kooperatifi, Demre Su Ürünleri Kooperatifi, Kalkan Su Ürünleri Kooperatifi, Kaş Suiler Derneği (KASAD), Kaş Denizciler Derneği, Kaş Turizm ve Taahhüt Derneği'nin katkıları ile hazırlanmıştır.

Kaş-Kekova Marine Protected Area

Prepared in consultation with the Ministry of Environment and Urbanization, General Directorate for Protection of Natural Assets, General Directorate of Environmental Management, Ministry of Food, Agriculture and Livestock, General Directorate of Fisheries and Aquaculture, Ministry of Transport, Maritime Affairs and Communications, General Directorate of Marine and Inland Waters, Coast Guard Command, Ministry of Tourism and Culture, Department of Marine Tourism, Governorship of Antalya, Provincial Directorate of Environment and Urbanization, Provincial Directorate of Food, Agriculture and Livestock, the Mediterranean Fisheries Institute for the Research, Cultivation and Education Beymelek Unit, Antalya Coast Guard Command, Governorship of Kaş District, Kaş Food, Agriculture and Livestock Directorate, Kaş Culture and Tourism Information Directorate, Kaş Port Presidency, Kaş Coast Guard Boat Command Governorship of Demre District, Demre Food, Agriculture and Livestock Directorate, Kekova Coast Guard Boat Command, Kaş Municipality, Village Headmen from Kaş and Demre, Kaş Fisheries Cooperative, Demre Fisheries Cooperative, Kalkan Fisheries Cooperative, Kaş Underwater Association (KASAD).

**"İnsanlığın doğayla uyum içinde yaşadığı bir gelecek için çalışıyoruz."
"Building a future in which humans live in harmony with nature."**

WWF - Türkiye

Büyük Postane Caddesi No: 19 Kat:5 34420 Balçekapı İstanbul Tel: (0212) 528 20 30 Fax: (0212) 528 20 40
e-mail: info@wwf.org.tr www.wwf.org.tr

Fotoğraflar Photography: Burak Karvaci, Hasan Yokus, Talah Çeylan, Tolga Ünsal, Onur Kathan
Harita Haritacılığı: Cevik Oruç, JMD Çeviri Translation: Derya Nihal Oruç, JMD

